

**«Кемел кәсіби даму
орталығы»**

**«Kemel kasibi damu
ortalygy LTD»**

**«Дефектологтың кәсіби қызметі: педагогикалық диагностика,
түзете-дамыту жұмысы және мониторинг»
біліктілікті арттыру курсының
БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАСЫ**

Сағат саны: 72, 80 ақ.сағ.

Жалпы ережелер

Курс аннотациясы

«Дефектологтың кәсіби қызметі: педагогикалық диагностика, түзете-дамыту жұмысы және мониторинг» атты біліктілікті арттыру курсының білім беру бағдарламасы ерекше білім беруді қажет ететін балалардың даму ерекшеліктерін педагогикалық диагностикалау, жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын әзірлеу және іске асыру, түзете-дамыту сабақтарын ұйымдастыру, даму динамикасын мониторингтеу және кәсіби құжаттаманы жүргізу бойынша дефектологтардың кәсіби құзыреттерін дамытуға бағытталған.

Бағдарлама жалпы орта білім беру ұйымдарында жұмыс істейтін дефектологтардың кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіруге бағытталған. Курс мазмұнында ерекше білім беруді қажет ететін балаларды педагогикалық диагностикалау, жеке дамыту, жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын әзірлеу және іске асыру, түзете-дамыту сабақтарын ұйымдастыру, даму динамикасын мониторингтеу және кәсіби құжаттаманы жүргізу мәселелері қамтылады.

Курс мазмұны дефектолог қызметінің нормативтік-құқықтық және ұйымдастырушылық негіздерін, психологиялық-педагогикалық қолдау қызметіндегі дефектологтың рөлін, ерекше білім беруді қажет ететін балаларды педагогикалық диагностикалау, диагностикалық қорытынды жасау, ерекше білім беру қажеттіліктерін анықтау, жеке оқу бағдарламасын әзірлеу және іске асыру, түзете-дамыту бағдарламасын құрастыру, түзете-дамыту сабақтарын жоспарлау және өткізу, даму динамикасын мониторингтеу, нәтижелерді талдау және құжаттаманы рәсімдеу мәселелерін қамтиды.

Бағдарламада зияты зақымдалған, психикалық дамуы тежелген, есту және көру қабілеті бұзылған, тірек-қимыл аппараты бұзылған, сондай-ақ оқуда қиындықтары бар балалармен жүргізілетін түзете-дамыту жұмысының ерекшеліктері қарастырылады.

Бағдарлама практикалық бағытқа негізделеді. Курс барысында тыңдаушылар ерекше білім беруді қажет ететін баланы педагогикалық диагностикалау алгоритмін, диагностикалық нәтижелерді талдау және қорытынды жасау жолдарын, жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын әзірлеу, түзете-дамыту сабақтарының мазмұнын жоспарлау, тапсырмаларды баланың мүмкіндіктеріне сәйкес бейімдеу, мониторинг жүргізу және дефектологтың негізгі құжаттамасын рәсімдеу тәсілдерін меңгереді.

Бағдарламаның өзектілігі

Қазақстан Республикасының білім беру жүйесінде ерекше білім беруді қажет ететін балаларға сапалы психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету, олардың жеке мүмкіндіктері мен білім беру қажеттіліктерін ескеру және білім беру процесіне толыққанды қатысуына жағдай жасау дефектологтардың жаңа кәсіби құзыреттерін талап етеді.

Дефектологтың кәсіби қызметі баламен жеке түзете-дамыту сабағын өткізумен ғана шектелмейді. Дефектолог ерекше білім беруді қажет ететін балалардың даму ерекшеліктерін педагогикалық тұрғыдан диагностикалап, ерекше білім беру қажеттіліктерін анықтайды, жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын әзірлейді және іске асырады, түзете-дамыту жұмысының нәтижелерін мониторингтейді, педагогтерге және ата-аналарға ұсынымдар береді, психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлесіп жұмыс жүргізеді.

Педагогикалық диагностика түзете-дамыту жұмысының мазмұнын дұрыс анықтауға мүмкіндік береді. Диагностикалық нәтижелер баланың қиындықтарын ғана емес, оның сақталған мүмкіндіктерін, күшті жақтарын, оқу әрекетіне қатысу ерекшеліктерін және қолдау қажеттіліктерін анықтауға бағытталуы тиіс. Осыған байланысты дефектолог диагностикалық әдістерді дұрыс таңдап, алынған нәтижелерді талдап, нақты және түсінікті диагностикалық қорытынды жасай білуі қажет.

Жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын әзірлеу кезінде баланың психофизикалық даму ерекшеліктерін, танымдық мүмкіндіктерін, оқу дағдыларын, қарқынын, меңгерген және әлі қалыптаспаған дағдыларын ескеру маңызды. Бағдарламаның мақсаты, міндеттері, күтілетін нәтижелері, жұмыс әдістері және мониторинг көрсеткіштері өзара байланысты болуы тиіс.

Практикада дефектологтар келесі мәселелер бойынша жиі қиналады:

- дефектолог қызметін реттейтін нормативтік-құқықтық талаптарды кәсіби тәжірибеде қолдану және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметіндегі өз рөлін нақты түсіну;
- ерекше білім беруді қажет ететін балалардың даму ерекшеліктерін педагогикалық диагностикалау, нәтижелерді талдау және қорытынды жасау;
- жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын баланың мүмкіндіктері мен қажеттіліктеріне сәйкес әзірлеу және іске асыру;
- әртүрлі бұзылыстары бар балалармен түзете-дамыту сабақтарын жоспарлау, әдістер мен тапсырмаларды дұрыс таңдау;
- даму динамикасын мониторингтеу, түзете-дамыту жұмысының нәтижелерін талдау және құжаттаманы талаптарға сәйкес рәсімдеу;
- ата-аналармен, педагогтермен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлескен жұмысты ұйымдастыру, цифрлық және интерактивті құралдарды кәсіби қызметте қолдану.

Осы кәсіби қиындықтар бағдарламаның өзектілігін айқындайды. Ұсынылып отырған курс дефектологтың кәсіби қызметінде туындайтын нақты практикалық сұрақтарға жауап беруге, педагогикалық диагностика, жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын әзірлеу, түзете-дамыту сабақтарын ұйымдастыру, мониторинг жүргізу, құжаттаманы рәсімдеу және мамандармен өзара әрекеттесу бойынша кәсіби құзыреттерін жетілдіруге бағытталған.

Мемлекеттік басымдықтармен және әлемдік трендтермен байланысы

«Дефектологтың кәсіби қызметі: педагогикалық диагностика, түзете-дамыту жұмысы және мониторинг» біліктілікті арттыру курсының бағдарламасы Қазақстан Республикасының білім беру жүйесін дамытудағы басым бағыттарымен тікелей байланысты. Бағдарлама ерекше білім беруді қажет ететін балалардың сапалы білім алуға тең қолжетімділігін қамтамасыз етуге, олардың жеке мүмкіндіктері мен білім беру қажеттіліктерін ескере отырып психологиялық-педагогикалық қолдау көрсетуге, педагогикалық диагностика мен түзете-дамыту жұмысының сапасын арттыруға бағытталған.

Мемлекеттік деңгейде әрбір баланың білім алу құқығын қамтамасыз ету, білім беру жағдайларын даралау, ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау, білім беру бағдарламаларын баланың мүмкіндіктеріне сәйкес бейімдеу және психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында, Қазақстан Республикасында мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік білім беруді дамытудың 2023–2029 жылдарға арналған тұжырымдамасында, Қазақстан Республикасындағы инклюзивті саясаттың 2025–2030 жылдарға арналған тұжырымдамасында және білім беру саласындағы қолданыстағы нормативтік-құқықтық актілерде айқындалған.

Бағдарлама мазмұны Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2025 жылғы 24 ақпандағы №31 бұйрығымен бекітілген білім беру ұйымдарының педагогтеріне арналған кәсіптік стандарттардың талаптарымен байланыстырылады. Кәсіптік стандарттар педагогтердің кәсіби қызметінің мазмұны мен сапасына, кәсіби құзыреттеріне, біліктілігін бағалауға және үздіксіз кәсіби дамуына қойылатын бірыңғай талаптарды айқындайды. Осыған байланысты курс дефектологтың нормативтік-құқықтық, диагностикалық, түзете-дамыту, мониторингтік, әдістемелік және цифрлық құзыреттерін дамытуға бағытталған.

Психологиялық-педагогикалық қолдау қызметінің жұмысын реттейтін Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2025 жылғы 29 сәуірдегі №92 бұйрығы білім беру ұйымдарында ППҚК жұмысын ұйымдастыру тәртібін айқындайды. Бағдарламада дефектологтың психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі құрамындағы рөлі, баланың ерекше білім беру қажеттіліктерін анықтауға қатысуы, педагогтермен, ата-аналармен және басқа мамандармен бірлескен жұмысты ұйымдастыруы қарастырылады.

Ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау қағидалары дефектологтың педагогикалық диагностика жүргізу, баланың даму ерекшеліктерін, оқу қиындықтарын, сақталған мүмкіндіктерін және қажетті қолдау бағыттарын анықтау қызметімен тікелей байланысты. Бағдарламада педагогикалық диагностика нәтижелерін талдау, диагностикалық қорытынды жасау, жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын әзірлеу, сондай-ақ түзете-дамыту жұмысының мазмұнын баланың жеке қажеттіліктеріне сәйкес жоспарлау мәселелері қамтылады.

Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2025 жылғы 21 мамырдағы №117 бұйрығымен бекітілген мүмкіндігі шектеулі балаларды арнайы психологиялық-педагогикалық қолдау стандарты білім беру ұйымдарындағы арнайы қолдаудың сапасына, көлеміне және шарттарына қойылатын талаптарды айқындайды. Осы талаптарға сәйкес бағдарлама дефектологтың түзете-дамыту бағдарламаларын әзірлеу және іске асыру, түзете-дамыту сабақтарын ұйымдастыру, даму динамикасын мониторингтеу, нәтижелерді талдау және кәсіби құжаттаманы жүргізу бойынша құзыреттерін жетілдіруге бағытталған.

Халықаралық деңгейде бағдарлама Қазақстан Республикасы ратификациялаған БҰҰ-ның Мүгедектердің құқықтары туралы конвенциясының, БҰҰ Тұрақты даму мақсаттарының, әсіресе 4-мақсат — сапалы білім беруді қамтамасыз ету, сондай-ақ ЮНЕСКО мен ЮНИСЕФ-тің инклюзивті және тең қолжетімді білім беру жөніндегі қағидаттарына сәйкес келеді. Бұл халықаралық құжаттарда мүгедектігі бар балалардың білім беру жүйесінен шеттетілмеуі, олардың жеке қажеттіліктеріне сәйкес қолдау алуы, қолжетімді оқу материалдары мен тиімді жеке қолдау шараларының қамтамасыз етілуі ерекше атап өтіледі.

Әлемдік білім беру тәжірибесінде дефектологтың кәсіби қызметі баламен жеке түзете-дамыту сабағын өткізумен ғана шектелмейді. Қазіргі тәсілдер баланың даму ерекшеліктерін жүйелі бағалауды, оның күшті жақтары мен қажеттіліктерін ескеруді, жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын әзірлеуді, мамандардың командалық өзара әрекетін, ата-анамен серіктестікті, нәтижелерді деректер негізінде мониторингтеуді және цифрлық құралдарды қолдануды көздейді.

Цифрландыру және жасанды интеллект мүмкіндіктерінің дамуы дефектологтың кәсіби қызметіне жаңа талаптар қояды. Цифрлық және интерактивті құралдар педагогикалық диагностика материалдарын дайындауға, түзете-дамыту тапсырмаларын баланың мүмкіндіктеріне сәйкес бейімдеуге, даму динамикасын тіркеуге, электрондық құжаттаманы жүргізуге және кәсіби тәжірибені жүйелеуге мүмкіндік береді. Осыған байланысты бағдарлама дефектологтардың цифрлық құзыреттілігін дамытуға және технологияларды баланың қажеттілігіне сай, педагогикалық мақсатқа сәйкес қолдануға бағытталған.

Осылайша, бағдарлама мемлекеттік білім беру саясатының басымдықтарымен, ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау, психологиялық-педагогикалық қолдау және арнайы психологиялық-педагогикалық қолдау көрсетуге қойылатын нормативтік талаптармен, сондай-ақ әлемдік инклюзивті білім беру трендтерімен толық сәйкес келеді.

Бағдарлама орта білім беру ұйымдарының дефектологтарына педагогикалық диагностика жүргізу, жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын әзірлеу және іске асыру, түзете-дамыту сабақтарын ұйымдастыру, мониторинг жүргізу, құжаттаманы рәсімдеу және мамандармен өзара әрекеттесу бойынша кәсіби құзыреттерін дамытуға бағытталған.

2. Глоссарий

Инклюзивті білім беру – барлық білім алушыларға олардың ерекше білім беруді қажет етуін және жеке мүмкіндіктерін ескере отырып, білім алуға тең қолжетімділікті қамтамасыз ететін процесс.

Психологиялық-педагогикалық қолдау – білім беру ұйымдарында жүзеге асырылатын, ерекше білім беруді қажет ететін адамдарды (балаларды) қоса алғанда, білім алушылардың білім алу мен даму үдерісін табысты жүзеге асыру үшін олардың ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау негізінде әлеуметтік және психологиялық-педагогикалық жағдайларды жасайтын жүйелі ұйымдастырылған қызмет.

Мүмкіндігі шектеулі балаларды арнайы психологиялық-педагогикалық қолдау – қандай да бір қызмет түрін орындау қабілеттерін қалпына келтіруге немесе орнын толтыруға бағытталған кешенді қызметтер мен іс-шаралар.

Мүмкіндігі шектеулі бала (балалар) – он сегіз жасқа дейінгі, белгіленген тәртіппен расталған, туа біткен, тұқым қуалаған, жүре пайда болған ауруларға немесе жарақаттардың салдарына байланысты тіршілік әрекеті шектелген, дене және (немесе) психикалық кемшіліктері бар бала (балалар).

Түзете-дамытушылық бағыт – дамуындағы бұзылыстарды жою үшін жағдай жасау.

Сараланған және жеке тәсіл – түзете жұмысының әдістерін, формалары мен құралдарын таңдауда әр баланың жеке ерекшеліктерін, қажеттіліктері мен мүмкіндіктерін есепке алу.

Ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау – білім алуға қажетті арнайы жағдайларды анықтау.

Білім алу үшін арнайы жағдайлар – оқу, сондай-ақ арнайы, жеке-дамытушылық және түзете-дамытушылық бағдарламалар мен оқыту әдістерін, техникалық, оқу және басқа да құралдарды, тіршілік әрекеті ортасын, психологиялық-педагогикалық қолдауды, медициналық, әлеуметтік және басқа да қызметтерді қамтитын, ерекше білім беруді қажет ететін адамдардың (балалардың), сондай-ақ мүмкіндігі шектеулі балалардың білім беру бағдарламаларын меңгеруі үшін қажетті жағдайлар.

Педагогикалық диагностика – оқыту процесінің жай-күйі мен нәтижелерін зерделеуге бағытталған педагогтердің қызметі. Ол оқыту сапасын арттыру және мамандардың біліктілігін жетілдіру мақсатында білім беру процесін түзетуге мүмкіндік береді.

Оқу жоспары – тиісті білім беру деңгейінде білім алушылардың оқу сабақтарының, оқу пәндерінің және (немесе) модульдердің, кәсіптік практиканың, өзге де оқу қызметі түрлерінің тізбесін, реттілігін, көлемін (еңбекті қажетсінуін) және бақылау нысандарын регламенттейтін құжат.

Оқу бағдарламасы – әрбір оқу сабағы, әрбір оқу пәні және (немесе) модуль бойынша меңгерілуге тиіс білімнің, машықтың, дағды мен біліктіліктің мазмұны мен көлемін айқындайтын бағдарлама.

Жеке оқу бағдарламасы — мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартына бағдарланбайтын, оқушының жеке мүмкіндіктері мен нақты оқу жетістіктерін ескере отырып құрастырылатын оқу бағдарламасы.

Білім беру бағдарламаларын бейімдеу — ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау негізінде оқыту мақсаттарын, оқу мазмұнын, білім беру процесін ұйымдастырудың тәсілдері мен әдістерін, оқу жетістіктерін бағалау критерийлерін білім алушының мүмкіндіктеріне сәйкестендіру.

3. Бағдарламаның тақырыбы

Бағдарламаның жаңашылдығы. «Дефектологтың кәсіби қызметі: педагогикалық диагностика, түзете-дамыту жұмысы және мониторинг» біліктілікті арттыру бағдарламасы орта білім беру ұйымдарындағы дефектолог маманының кәсіби қызметіне қойылатын қазіргі заманғы талаптарды көрсетеді және инклюзивті білім беру, психологиялық-педагогикалық қолдау, цифрландыру және педагогикалық қызметтің сапасын арттыру саласындағы мемлекеттік саясаттың басымдықтарын ескереді.

Бағдарламаның жаңашылдығы дефектологтың кәсіби қызметінің жекелеген бағыттарын бөлек қарастырумен шектелмей, педагогикалық диагностикадан бастап түзете-дамыту жұмысының нәтижесін мониторингтеуге дейінгі өзара байланысты кәсіби әрекеттерді біртұтас жүйе ретінде ұсынуында болып табылады.

1. Заманауи нормативтік-құқықтық негіз

Бағдарлама инклюзивті білім беру, ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау, психологиялық-педагогикалық қолдау қызметін ұйымдастыру, арнайы психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету және педагогтердің кәсіби қызметіне қойылатын талаптар саласындағы қолданыстағы нормативтік-құқықтық құжаттар негізінде әзірленген.

Бағдарламаның ерекшелігі — дефектолог қызметінің құқықтық және кәсіби негіздерінің жүйелі түрде ұсынылуы. Бағдарлама мазмұнына психологиялық-педагогикалық қолдау қызметіндегі дефектологтың рөлі, кәсіби функциялары, құзыреттері, жауапкершілігі, педагогтермен, ата-аналармен және басқа мамандармен өзара әрекеттесу бағыттары енгізілген.

2. Кешенді модульдік тәсіл

Бағдарлама дефектологтың нормативтік-құқықтық, диагностикалық, бағдарламалық, түзете-дамыту, мониторингтік, құжаттамалық және цифрлық қызметін біртұтас модульдік құрылымға біріктіреді.

Курс барысында тыңдаушы ерекше білім беруді қажет ететін баланың даму ерекшеліктерін педагогикалық диагностикалаудан бастап, диагностикалық қорытынды жасау, ерекше білім беру қажеттіліктерін анықтау, жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын әзірлеу, түзете-дамыту сабақтарын ұйымдастыру, даму динамикасын мониторингтеу және нәтижелерді талдау кезеңдерін жүйелі түрде меңгереді.

Мұндай тәсіл дефектологта өзінің кәсіби қызметі туралы тұтас түсінік қалыптастыруға және педагогикалық диагностика нәтижелерін нақты түзете-дамыту жұмысымен байланыстыруға мүмкіндік береді.

3. Әртүрлі бұзылыстары бар балалармен жұмыс мазмұнын саралау

Бағдарламаның ерекшелігі — әртүрлі бұзылыстары бар балалармен түзете-дамыту жұмысын ұйымдастыру тәсілдерінің қамтылуы.

Курс мазмұнында зияты зақымдалған, психикалық дамуы тежелген, есту және көру қабілеті бұзылған, тірек-қимыл аппараты бұзылған, сондай-ақ оқуда қиындықтары бар балалардың даму ерекшеліктерін ескеру қарастырылады.

Тыңдаушылар әр баланың мүмкіндіктері мен қажеттіліктеріне сәйкес диагностикалық әдістерді, түзете-дамыту жұмысының мақсатын, сабақ тапсырмаларын, оқу-дамыту материалдарын және мониторинг көрсеткіштерін таңдауды меңгереді.

4. Жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын әзірлеуге практикалық бағыт беру

Бағдарламада жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын әзірлеу тек теориялық мәселе ретінде емес, дефектологтың нақты практикалық қызметінің нәтижесі ретінде қарастырылады.

Тыңдаушылар педагогикалық диагностика нәтижелеріне сүйене отырып:

- баланың ерекше білім беру қажеттіліктерін, жеке мүмкіндіктері мен қолдау қажеттілігін анықтауды;
- жеке оқу бағдарламасының мақсаты мен мазмұнын әзірлеуді;
- түзете-дамыту бағдарламасының міндеттері мен күтілетін нәтижелерін белгілеуді;
- бағдарламалардың мазмұнын баланың мүмкіндіктеріне сәйкес бейімдеуді;
- бағдарламалардың іске асырылуын бақылауды және қажет болған жағдайда өзгерістер енгізуді меңгереді.

5. Цифрлық және инновациялық технологияларды енгізу

Бағдарламаның маңызды ерекшеліктерінің бірі — цифрлық және интерактивті құралдарды дефектологтың кәсіби қызметіне кіріктіру.

Бағдарламада келесі мүмкіндіктер қарастырылады:

- педагогикалық диагностикаға арналған материалдарды цифрлық форматта дайындау;
- түзете-дамыту сабақтарына арналған интерактивті тапсырмалар мен оқу-дамыту материалдарын әзірлеу;
- жасанды интеллект мүмкіндіктерін сабақ мазмұнын жоспарлау және тапсырмаларды бейімдеу кезінде қолдану;
- даму динамикасын электрондық кестелер мен цифрлық мониторинг құралдары арқылы тіркеу;
- электрондық құжаттаманы жүйелеу;
- дефектологтың кәсіби цифрлық портфолиосын қалыптастыру.

Бұл бағыттар дефектологтың цифрлық педагогикалық сауаттылығын дамытуға және технологияларды баланың білім беру қажеттіліктеріне сәйкес мақсатты қолдануға мүмкіндік береді.

6. Пәнаралық және командалық өзара әрекеттестік

Бағдарлама ерекше білім беруді қажет ететін балаларға психологиялық-педагогикалық қолдау көрсетудің командалық сипатына негізделеді.

Курс мазмұнында дефектологтың психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен, педагогтермен және ата-аналармен бірлескен жұмысы, баланың даму ерекшеліктері туралы ақпарат алмасу, ортақ қолдау бағыттарын анықтау, ұсынымдар әзірлеу және түзете-дамыту жұмысының нәтижелерін бірлесіп талдау мәселелері қамтылады.

Бұл дефектологтың тек жеке сабақ өткізетін маман ретінде емес, білім беру ұйымындағы психологиялық-педагогикалық қолдау жүйесінің белсенді қатысушысы ретінде кәсіби рөлін күшейтеді.

7. Кәсіби өзіндік даму және әдістемелік тәжірибені тарату

Бағдарламада дефектологтың кәсіби өзін-өзі дамытуы, рефлексиясы, әдістемелік ізденісі және тәжірибесін жүйелеуі маңызды бағыт ретінде қарастырылады.

Тыңдаушылар өз қызметінің нәтижелерін талдау, тиімді әдістерді іріктеу, авторлық оқу-әдістемелік материалдар әзірлеу, кәсіби портфолио қалыптастыру және әдістемелік тәжірибесін педагогикалық қауымдастықта ұсыну жолдарын меңгереді.

Бұл дефектологқа кәсіби міндеттерді орындап қана қоймай, өзінің кәсіби өсу және аттестаттауға дайындық траекториясын саналы түрде құруға мүмкіндік береді.

Бағдарламаның жаңашылдығы нормативтік дәлдікті, педагогикалық диагностиканың жүйелілігін, түзете-дамыту жұмысының практикалық бағыттылығын, цифрлық өзектілікті және дефектологтың психологиялық-педагогикалық қолдау қызметіндегі кәсіби рөлін бір бағдарлама аясында үйлестіруде болып табылады.

Білім беру жүйесіндегі ұқсас бағдарламалардың бар-жоғын талдау

Қазақстан Республикасының Оқу-ағарту министрлігімен келісілген біліктілікті арттыру курстарының білім беру бағдарламаларының тізбесіне, республикалық және өңірлік біліктілікті арттыру ұйымдарының ашық ақпараттарына жүргізілген талдау дефектологтарға арналған бірқатар мазмұндас бағдарламалардың бар екенін көрсетті.

Қолданыстағы бағдарламаларда дефектолог-мұғалімдердің түзете-дамыту қызметін оңтайландыру, арнайы педагогтің кәсіби құзыреттілігін дамыту, жекелеген бұзылыстары бар балаларды психологиялық-педагогикалық қолдау және білім беру ойындарын ұйымдастыру мәселелері қарастырылады.

Сонымен қатар талдау нәтижесінде қолданыстағы бағдарламалардың көпшілігі дефектолог қызметінің белгілі бір бағытына, білім беру деңгейіне немесе балалардың нақты санатына басымдық беретіні анықталды.

Ұсынылып отырған бағдарламаның ерекшелігі — келесі бағыттарды біртұтас құрылымда біріктіруі:

- дефектолог қызметінің заманауи нормативтік-құқықтық негіздері;
- ерекше білім беруді қажет ететін балаларды педагогикалық диагностикалау;
- жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын әзірлеу және іске асыру;
- әртүрлі бұзылыстары бар балалармен түзете-дамыту сабақтарын ұйымдастыру;
- даму динамикасын мониторингтеу және нәтижелерді талдау;
- дефектолог құжаттамасын рәсімдеу;
- психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлескен жұмыс;
- цифрлық, интерактивті және жасанды интеллект құралдарын қолдану;
- кәсіби цифрлық портфолио қалыптастыру және әдістемелік тәжірибені тарату.

Талдаудың негізгі қорытындылары

Дефектологтарға арналған қолданыстағы бағдарламаларда түзете-дамыту жұмысын жетілдіру және кәсіби құзыреттілікті дамыту бағыттары қамтылғанымен, педагогикалық диагностика, жеке оқу бағдарламасы, түзете-дамыту бағдарламасы, түзете-дамыту сабақтары, мониторинг, құжаттама және цифрлық құралдарды бірізді кәсіби цикл ретінде ұсыну жеткілікті деңгейде көрінбейді.

Жекелеген бағдарламалар нақты білім беру деңгейіне немесе балалардың белгілі бір санатына бағытталған. Ұсынылып отырған бағдарлама білім беру ұйымдарының дефектологтарына арналған және әртүрлі бұзылыстары бар балалармен жұмыс мазмұнын қамтиды.

Цифрлық мониторинг, электрондық құжаттама, жасанды интеллект мүмкіндіктері, кәсіби цифрлық портфолио және әдістемелік тәжірибені тарату бағыттары бағдарламаның заманауи ерекшелігін күшейтеді.

Қорытынды

Ұсынылып отырған бағдарлама дефектологтарға арналған қолданыстағы біліктілікті арттыру бағдарламаларын қайталамайды, олардың жекелеген бағыттарын заманауи нормативтік талаптар, практикалық қажеттіліктер және цифрлық білім беру мүмкіндіктері негізінде жүйелі түрде толықтырады.

Бағдарлама дефектологтың педагогикалық диагностика жүргізу, жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын әзірлеу, түзете-дамыту сабақтарын ұйымдастыру, даму динамикасын мониторингтеу, құжаттаманы рәсімдеу және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен өзара әрекеттесу құзыреттерін біріктіретін кешенді кәсіби даму моделі ретінде қарастырылады.

Осы бағдарламаны әзірлеу және енгізу Қазақстан Республикасының білім беру жүйесіндегі нақты кадрлық және әдістемелік сұраныстарға жауап береді және дефектологтардың біліктілігін арттыру курстарының мазмұнын жаңартуға ықпал етеді.

4. Бағдарламаның мақсаты мен міндеттері, күтілетін нәтижелер

Бағдарламаның мақсаты – орта білім беру ұйымдарында ерекше білім беруді қажет ететін балаларды педагогикалық диагностикалау, жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын әзірлеу және іске асыру, түзете-дамыту сабақтарын ұйымдастыру, даму динамикасын мониторингтеу және кәсіби құжаттаманы жүргізу бойынша дефектологтардың кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіру.

Бағдарламаның міндеттері:

- тыңдаушылардың дефектологтың кәсіби қызметін реттейтін нормативтік-құқықтық құжаттар, кәсіби функциялар және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметіндегі рөлі туралы білімін жүйелеу;
- ерекше білім беруді қажет ететін балалардың даму ерекшеліктерін педагогикалық диагностикалау, нәтижелерді талдау және диагностикалық қорытынды жасау дағдыларын қалыптастыру;
- баланың ерекше білім беру қажеттіліктерін, жеке мүмкіндіктері мен қолдау қажеттілігін ескере отырып, жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын әзірлеу және іске асыру тәсілдерін меңгерту;
- әртүрлі бұзылыстары бар балалармен түзете-дамыту сабақтарын жоспарлау, тиімді әдістерді, тапсырмаларды және оқу-дамыту материалдарын таңдау дағдыларын дамыту;
- даму динамикасын мониторингтеу, түзете-дамыту жұмысының нәтижелерін талдау және дефектологтың кәсіби құжаттамасын талаптарға сәйкес жүргізу дағдыларын жетілдіру;
- ата-аналармен, педагогтермен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлескен жұмысты ұйымдастыру, цифрлық және интерактивті құралдарды кәсіби қызметте қолдану құзыреттерін дамыту.

Бағдарламаны меңгерудің күтілетін нәтижелері

- дефектологтың кәсіби қызметіне қатысты нормативтік-құқықтық құжаттарды біледі, психологиялық-педагогикалық қолдау қызметіндегі функциялары мен жауапкершілігін түсіндіреді;
- ерекше білім беруді қажет ететін балалардың даму ерекшеліктерін педагогикалық диагностика барысында ескереді және танымдық, сенсорлық, моторлық, кеңістіктік, графомоторлық және оқу дағдыларын бағалау әдістерін қолданады;
- педагогикалық диагностика нәтижелерін талдайды, диагностикалық қорытынды жасайды және баланың ерекше білім беру қажеттіліктерін, жеке мүмкіндіктері мен қолдау қажеттілігін анықтайды;
- педагогикалық диагностика нәтижелері негізінде жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын әзірлейді, бейімдейді және іске асырады;
- түзете-дамыту сабақтарын жоспарлайды, тиімді әдістерді, тапсырмаларды және оқу-дамыту материалдарын таңдайды;

- әртүрлі бұзылыстары бар балалармен түзете-дамыту жұмысын ұйымдастыру ерекшеліктерін ажыратады;
- баланың даму динамикасын мониторингтейді, түзете-дамыту жұмысының нәтижелерін талдайды және бағдарламаның мазмұнына қажетті өзгерістер енгізеді;
- дефектологтың диагностикалық, бағдарламалық, сабақтық және есептік құжаттамасын талаптарға сәйкес рәсімдейді;
- ата-аналармен, педагогтермен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен кәсіби өзара әрекет ұйымдастырады;
- цифрлық, интерактивті және жасанды интеллект құралдарын кәсіби қызметте қолданады, цифрлық портфолиосын қалыптастырады және әдістемелік тәжірибесін ұсынады.

Бағдарламаның практикалық маңыздылығы

Ұсынылып отырған біліктілікті арттыру курсы орта білім беру ұйымдарында дефектологтар кездесетін нақты кәсіби міндеттерді шешуге бағытталған.

Бағдарлама тыңдаушыларға ерекше білім беруді қажет ететін балалардың даму ерекшеліктерін педагогикалық тұрғыдан бағалау, баланың ерекше білім беру қажеттіліктерін, жеке мүмкіндіктері мен қолдау қажеттілігін анықтау, жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын әзірлеу, түзете-дамыту сабақтарын ұйымдастыру, даму динамикасын мониторингтеу және кәсіби құжаттаманы рәсімдеу үшін қажетті практикалық құралдарды меңгеруге мүмкіндік береді.

Бағдарламаның практикалық маңыздылығы педагогикалық диагностика нәтижелерін нақты түзете-дамыту жұмысымен байланыстыру, бағдарламаларды баланың мүмкіндіктеріне сәйкес әзірлеу, сабақ мазмұнын жүйелі жоспарлау, мониторинг нәтижелеріне сүйене отырып жұмыс бағытын өзгерту және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлескен әрекетті күшейту арқылы айқындалады.

Бағдарламаның практикалық маңыздылығы төмендегі бағыттар арқылы ашылады:

Дефектологтың диагностикалық құзыретін дамыту – тыңдаушылар ерекше білім беруді қажет ететін балалардың танымдық, сенсорлық, моторлық, кеңістіктік, графомоторлық және оқу дағдыларын бағалау, диагностикалық нәтижелерді талдау және қорытынды жасау әдістерін меңгереді.

Жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын әзірлеу дағдыларын қалыптастыру – дефектологтар педагогикалық диагностика нәтижелеріне сүйене отырып бағдарламалардың мақсатын, міндеттерін, мазмұнын, күтілетін нәтижелерін және мониторинг көрсеткіштерін анықтауды үйренеді.

Түзете-дамыту сабақтарының сапасын арттыру – тыңдаушылар әртүрлі бұзылыстары бар балалармен жұмыс барысында сабақ құрылымын жоспарлау, тиімді әдістер мен тапсырмаларды таңдау, оқу-дамыту материалдарын бейімдеу және сабақ нәтижесін тіркеу дағдыларын дамытады.

Мониторинг жүйесін жетілдіру – курс баланың даму динамикасын бақылау, түзете-дамыту жұмысының нәтижелерін талдау, мониторинг карталарын қолдану және қажет болған жағдайда бағдарламаның мазмұнына өзгерістер енгізу тәсілдерін меңгеруге мүмкіндік береді.

Құжаттамалық қамтамасыз етуді жүйелеу – тыңдаушылар диагностикалық карта, жеке оқу бағдарламасы, түзете-дамыту бағдарламасы, сабақ жоспары, журнал, мониторинг кестесі және есептік құжаттарды бірізді рәсімдеу дағдыларын қалыптастырады.

Психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен өзара әрекетті күшейту – дефектологтар ата-аналармен, педагогтермен және басқа мамандармен бірлескен жұмыс жүргізу, ұсынымдар әзірлеу, ақпарат алмасу және баланы қолдау бағыттарын келісу жолдарын меңгереді.

Цифрлық құзыреттілікті дамыту – бағдарлама педагогикалық диагностикада, түзете-дамыту сабақтарында, мониторинг пен құжаттама жүргізуде цифрлық, интерактивті және жасанды интеллект құралдарын орынды қолдануға мүмкіндік береді.

Білім беру ұйымдарындағы дефектолог қызметінің сапасын арттыру – бағдарламаны іске асыру нәтижесінде педагогикалық диагностика, түзете-дамыту жұмысы, мониторинг және құжаттама жүргізу үдерістері жүйеленеді, мамандар арасындағы өзара әрекет күшейеді және балаларға көрсетілетін психологиялық-педагогикалық қолдаудың тиімділігі артады.

5. Бағдарламаның құрылымы мен мазмұны

Модуль 1. Дефектологтың кәсіби қызметінің нормативтік-құқықтық және ұйымдастырушылық негіздері

Модульдің мақсаты:	Қазақстан Республикасының білім беру жүйесінде дефектологтың кәсіби қызметін ұйымдастырудың нормативтік-құқықтық және ұйымдастырушылық негіздері туралы, қолданыстағы заңнама талаптарын, кәсіби стандарттарды, психологиялық-педагогикалық қолдау қызметінің жұмыс тәртібін және педагогикалық әдеп қағидаларын ескере отырып, тыңдаушыларда тұтас түсінік қалыптастыру.
Модульдің міндеттері:	дефектологтың кәсіби қызметін реттейтін қолданыстағы заңнамалық және нормативтік-құқықтық құжаттарды зерделеу; дефектологтың кәсіби функцияларын, құзыреттерін, лауазымдық міндеттері мен жауапкершілік аймағын нақтылау;

	психологиялық-педагогикалық қолдау қызметіндегі дефектологтың рөлін және басқа мамандармен өзара әрекеттесу бағыттарын ашып көрсету; білім беру ұйымдарында дефектологтың жұмысын жоспарлау, ұйымдастыру және кәсіби құжаттаманы жүргізу ерекшеліктерін қарастыру; тыңдаушыларда ерекше білім беруді қажет ететін балалардың құқықтарын сақтауға, кәсіби әдеп талаптарын орындауға және дефектология қызметін жүйелі ұйымдастыруға қажетті құқықтық сауаттылық пен кәсіби жауапкершілік ұстанымын қалыптастыру.
Модульдің нәтижелері: күтілетін	Модульді аяқтағаннан кейін тыңдаушы: дефектологтың кәсіби қызметіне қатысты қолданыстағы нормативтік-құқықтық базаға бағдарланады; дефектологтың кәсіби функцияларын, құзыреттерін, лауазымдық міндеттері мен жауапкершілік аймағын біледі және түсінеді; психологиялық-педагогикалық қолдау қызметіндегі дефектологтың рөлін және басқа мамандармен өзара әрекеттесу бағыттарын түсіндіреді; орта білім беру ұйымдарында дефектолог жұмысын жоспарлау мен ұйымдастырудың негізгі талаптарын меңгереді; ерекше білім беруді қажет ететін балалармен жұмыс барысында кәсіби және этикалық нормаларды сақтаудың маңызын түсінеді.
Модуль сипаттамасы:	Бұл модуль курсқа кіріспе болып табылады және білім беру ұйымдарындағы дефектологтың кәсіби қызметінің құқықтық әрі ұйымдастырушылық негізін қалыптастырады. Модуль аясында ерекше білім беруді қажет ететін балаларға

психологиялық-педагогикалық қолдау көрсетуге, олардың білім алуға құқықтарын қамтамасыз етуге және дефектологтың кәсіби қызметін ұйымдастыруға қатысты негізгі заңнамалық актілер мен нормативтік-құқықтық құжаттар қарастырылады.

Модульде дефектологтың кәсіби функциялары, құзыреттері, лауазымдық міндеттері және жауапкершілік аймағы талданады. Тыңдаушылар дефектологтың педагогикалық диагностика жүргізу, түзете-дамыту бағдарламаларын әзірлеу және іске асыру, түзете-дамыту сабақтарын ұйымдастыру, баланың даму динамикасын мониторингтеу, ата-аналар мен педагогтерге ұсынымдар беру бағыттарындағы кәсіби міндеттерімен танысады.

Психологиялық-педагогикалық қолдау қызметіндегі дефектологтың рөліне ерекше назар аударылады. Атап айтқанда, дефектологтың баланың ерекше білім беру қажеттіліктерін, жеке мүмкіндіктері мен қолдау қажеттілігін анықтауға қатысуы, ППҚҚ мамандарымен бірлесіп қолдау бағыттарын белгілеуі, ППҚҚ отырысына қажетті ақпараттар мен ұсынымдарды дайындауы, педагогтермен және ата-аналармен өзара әрекеттесуі қарастырылады.

Сонымен қатар модульде орта білім беру ұйымдарында дефектолог жұмысын жоспарлау және ұйымдастыру мәселелері ашылады. Жылдық жұмыс жоспарын әзірлеу, балаларды қабылдау және топтарға бөлу, педагогикалық диагностика мен түзете-дамыту сабақтарының реттілігін белгілеу, жұмыс нәтижелерін тіркеу және кәсіби құжаттаманы жүйелі жүргізу бағыттары талданады.

	Модульдің қорытынды бөлімінде педагогикалық әдеп, баланың құқықтары мен қадір-қасиетін сақтау, ата-аналармен және әріптестермен кәсіби қарым-қатынас орнату, алынған ақпараттың құпиялылығын сақтау және дефектологтың кәсіби жауапкершілігі мәселелері қарастырылады. Осылайша, модуль тыңдаушыларға дефектологтың кәсіби қызметін нормативтік талаптарға сәйкес, жүйелі және жауапкершілікпен ұйымдастырудың негіздерін меңгеруге мүмкіндік береді.

Модуль 2. Ерекше білім беруді қажет ететін балаларды педагогикалық диагностикалау

Модульдің мақсаты:	Ерекше білім беруді қажет ететін балалардың даму ерекшеліктерін педагогикалық диагностикалау, танымдық, сенсорлық, моторлық, кеңістіктік және оқу дағдыларын бағалау, алынған нәтижелерді талдау және психологиялық-педагогикалық қолдау бағыттарын анықтау бойынша тыңдаушылардың кәсіби құзыреттіліктерін қалыптастыру.
Модульдің міндеттері:	әртүрлі бұзылыстары бар балалардың психофизикалық даму ерекшеліктерін педагогикалық диагностика барысында ескеру жолдарын қарастыру; педагогикалық диагностиканың мақсатын, қағидаларын, кезеңдерін және негізгі әдістерін түсіндіру; баланың танымдық, сенсорлық, моторлық, кеңістіктік, графомоторлық және оқу дағдыларын бағалау тәсілдерін меңгерту; педагогикалық диагностика нәтижелерін жүйелеу, талдау және диагностикалық қорытынды жасау дағдыларын қалыптастыру; баланың ерекше білім беру қажеттіліктерін, жеке мүмкіндіктері мен

	қолдау қажеттілігін анықтау және психологиялық-педагогикалық қолдау бағыттарын белгілеу тәсілдерін меңгерту.
Модульдің нәтижелері:	күтілетін Модульді аяқтағаннан кейін тыңдаушы: әртүрлі бұзылыстары бар балалардың психофизикалық даму ерекшеліктерін педагогикалық диагностика барысында ескереді; педагогикалық диагностиканың мақсатын, қағидаларын, кезеңдерін және әдістерін біледі және түсінеді; танымдық, сенсорлық, моторлық, кеңістіктік, графомоторлық және оқу дағдыларын бағалау әдістерін қолданады; педагогикалық диагностика нәтижелерін жүйелейді, талдайды және диагностикалық қорытынды жасайды; баланың ерекше білім беру қажеттіліктерін, жеке мүмкіндіктері мен қолдау қажеттілігін анықтайды; педагогикалық диагностика нәтижелері негізінде психологиялық-педагогикалық қолдау бағыттарын белгілейді.
Модуль сипаттамасы:	Бұл модуль ерекше білім беруді қажет ететін балаларды педагогикалық диагностикалаудың мазмұнын, қағидаларын және практикалық әдістерін меңгеруге бағытталған. Педагогикалық диагностика дефектологтың түзете-дамыту жұмысын жоспарлауына, баланың мүмкіндіктерін анықтауына және қолдау бағыттарын дұрыс белгілеуіне негіз болады. Модуль аясында әртүрлі бұзылыстары бар балалардың психофизикалық даму ерекшеліктері қарастырылады. Тыңдаушылар зияты зақымдалған, психикалық дамуы тежелген, есту және көру қабілеті бұзылған, тірек-қимыл аппараты бұзылған және оқуда қиындықтары бар балаларды бағалау

барысында олардың даму ерекшеліктерін ескеру жолдарын меңгереді.

Педагогикалық диагностиканың мақсаты, қағидалары, кезеңдері және әдістеріне ерекше назар аударылады. Диагностика барысында баланың қиындықтарын ғана емес, оның сақталған мүмкіндіктерін, күшті жақтарын, оқу әрекетіне қатысу ерекшеліктерін және қолдау қажеттілігін анықтау маңызды екені түсіндіріледі.

Модульде баланың зейінін, қабылдауын, есте сақтауын, ойлауын, сенсорлық дамуын, ұсақ және жалпы моторикасын, кеңістіктік бағдарлауын, графомоторлық және оқу дағдыларын бағалау әдістері практикалық тұрғыдан қарастырылады.

Тыңдаушылар диагностикалық тапсырмаларды таңдауды, оларды баланың мүмкіндіктеріне сәйкес ұсынуды, бақылау нәтижелерін тіркеуді және алынған мәліметтерді жүйелеуді үйренеді.

Педагогикалық диагностика нәтижелерін талдау және диагностикалық қорытынды жасау модульдің маңызды бағыты болып табылады. Диагностикалық қорытындыда баланың даму ерекшеліктері, меңгерген дағдылары, қиындықтары, сақталған мүмкіндіктері және қолдау қажеттілігі нақты әрі түсінікті сипатталуы тиіс.

Сонымен қатар модульде педагогикалық диагностика нәтижелерін психологиялық-педагогикалық қолдау қызметіндегі бірлескен жұмыс барысында қолдану мәселелері қарастырылады.

Дефектологтың диагностикалық мәліметтерді педагогтерге, ата-аналарға және басқа мамандарға кәсіби түрде ұсынуы, қолдау бағыттарын белгілеуге қатысуы және түзете-дамыту бағдарламасының мазмұнын анықтауы талданады.

	Осылайша, модуль тыңдаушыларға ерекше білім беруді қажет ететін балаларды педагогикалық тұрғыдан жүйелі бағалауға, диагностикалық қорытынды жасауға және алынған нәтижелерді түзете-дамыту жұмысын жоспарлау барысында қолдануға мүмкіндік береді.

Модуль 3. Жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын әзірлеу және іске асыру

Модульдің мақсаты:	Педагогикалық диагностика нәтижелерін, баланың ерекше білім беру қажеттіліктерін, жеке мүмкіндіктері мен қолдау қажеттілігін ескере отырып, жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын әзірлеу, іске асыру және нәтижелеріне сәйкес жетілдіру бойынша тыңдаушылардың кәсіби құзыреттіліктерін қалыптастыру.
Модульдің міндеттері:	Педагогикалық диагностика нәтижелерін жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын жоспарлау барысында қолдану тәсілдерін түсіндіру; жеке оқу бағдарламасының мақсатын, құрылымын, мазмұнын және күтілетін нәтижелерін анықтау дағдыларын қалыптастыру; түзете-дамыту бағдарламасын әзірлеу және іске асыру алгоритмін меңгерту; бағдарламалардың мазмұнын баланың ерекше білім беру қажеттіліктеріне, жеке мүмкіндіктеріне және қолдау қажеттілігіне сәйкес бейімдеу жолдарын қарастыру; жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларының іске асырылуын бақылау, аралық нәтижелерін талдау және қажет болған жағдайда өзгерістер енгізу дағдыларын дамыту.
Модульдің күтілетін нәтижелері:	Модульді аяқтағаннан кейін тыңдаушы: педагогикалық диагностика нәтижелерін жеке оқу және түзете-дамыту

	бағдарламаларын әзірлеу барысында қолданады; баланың ерекше білім беру қажеттіліктерін, жеке мүмкіндіктері мен қолдау қажеттілігін ескере отырып, бағдарламалардың мақсаты мен міндеттерін анықтайды; қажет болған жағдайда жеке оқу бағдарламасын әзірлейді және оны іске асыру жолдарын жоспарлайды; түзете-дамыту бағдарламасының құрылымын, мазмұнын, әдістерін және күтілетін нәтижелерін айқындайды; жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын баланың мүмкіндіктеріне сәйкес бейімдейді; бағдарламалардың орындалу нәтижелерін талдайды және қажет болған жағдайда олардың мазмұнына өзгерістер енгізеді.
Модуль сипаттамасы:	Бұл модуль педагогикалық диагностика нәтижелерін ерекше білім беруді қажет ететін баланың оқу және даму үдерісін жоспарлауда қолдануға бағытталған. Модуль аясында жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын әзірлеудің мақсаты, құрылымы, мазмұны, іске асыру кезеңдері және нәтижелерін бағалау тәсілдері қарастырылады. Модульде педагогикалық диагностика нәтижелері мен бағдарламалық жұмыстың өзара байланысына ерекше назар аударылады. Тыңдаушылар баланың меңгерген дағдыларын, кездесетін қиындықтарын, сақталған мүмкіндіктерін, оқу қарқынын және қолдау қажеттілігін талдау негізінде бағдарламаның мақсаты мен міндеттерін анықтауды үйренеді. Жеке оқу бағдарламасын әзірлеу барысында оқу мақсаттарын баланың мүмкіндіктеріне сәйкес іріктеу, оқу мазмұнын құрылымдау, күтілетін

нәтижелерді нақтылау және оқу жетістіктерін бақылау мәселелері талданады. Жеке оқу бағдарламасы барлық балаға бірдей әзірленбейтіні, оның қажеттілігі баланың ерекше білім беру қажеттіліктері мен қолданыстағы ұсынымдар негізінде айқындалатыны түсіндіріледі.

Түзете-дамыту бағдарламасын әзірлеу дефектологтың негізгі кәсіби міндеттерінің бірі ретінде қарастырылады. Тыңдаушылар бағдарламаның мақсатын, міндеттерін, негізгі бағыттарын, жұмыс әдістерін, сабақ мазмұнын, күтілетін нәтижелерін және мониторинг көрсеткіштерін өзара байланыстыруды меңгереді.

Модульде жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларының мазмұнын баланың жасына, психофизикалық даму ерекшеліктеріне, танымдық мүмкіндіктеріне, оқу дағдыларына және жұмыс қарқынына сәйкес бейімдеу жолдары қарастырылады. Бағдарламаның мазмұны қолжетімді, жүйелі, кезеңдік және нәтижеге бағытталған болуы тиіс екені түсіндіріледі.

Сонымен қатар бағдарламаларды іске асыру барысында дефектологтың педагогтермен, ата-аналармен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметіндегі мамандармен өзара әрекеті талданады. Ортақ мақсаттарды келісу, баланың даму динамикасы туралы ақпарат алмасу және жұмыс нәтижелеріне сәйкес бағдарламаларға өзгерістер енгізу тәсілдері қарастырылады.

Осылайша, модуль тыңдаушыларға педагогикалық диагностика нәтижелерін нақты бағдарламалық жұмысқа айналдыруға, жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын сапалы

	әзірлеуге, іске асыруға және нәтижелеріне сәйкес жетілдіруге мүмкіндік береді.

Модуль 4. Түзете-дамыту сабақтарын ұйымдастыру және өткізу әдістері

Модульдің мақсаты:	Ерекше білім беруді қажет ететін балалардың даму ерекшеліктерін, жеке мүмкіндіктері мен қолдау қажеттілігін ескере отырып, түзете-дамыту сабақтарын жоспарлау, ұйымдастыру, өткізу және нәтижелерін тіркеу бойынша тыңдаушылардың кәсіби құзыреттіліктерін қалыптастыру.
Модульдің міндеттері:	Түзете-дамыту сабағының мақсатын, міндеттерін, құрылымын және күтілетін нәтижелерін анықтау тәсілдерін меңгерту; педагогикалық диагностика және түзете-дамыту бағдарламасы негізінде сабақ мазмұнын жоспарлау дағдыларын қалыптастыру; әртүрлі бұзылыстары бар балалармен жұмыс барысында тиімді әдістерді, тапсырмаларды және оқу-дамыту материалдарын таңдау жолдарын қарастыру; танымдық, сенсорлық, моторлық, кеңістіктік, графомоторлық және оқу дағдыларын дамытуға арналған практикалық әдістерді қолдану дағдыларын жетілдіру; түзете-дамыту сабағының нәтижелерін тіркеу, талдау және келесі сабақтың мазмұнын жоспарлау тәсілдерін меңгерту.
Модульдің күтілетін нәтижелері:	Модульді аяқтағаннан кейін тыңдаушы: түзете-дамыту сабағының мақсатын, міндеттерін, құрылымын және күтілетін нәтижелерін анықтайды; педагогикалық диагностика нәтижелері мен түзете-дамыту бағдарламасына сәйкес сабақ мазмұнын жоспарлайды; баланың ерекше білім беру қажеттіліктерін, жеке мүмкіндіктері мен

	қолдау қажеттілігін ескере отырып, әдістерді, тапсырмаларды және оқу-дамыту материалдарын таңдайды; зияты зақымдалған, психикалық дамуы тежелген, есту және көру қабілеті бұзылған, тірек-қимыл аппараты бұзылған және оқуда қиындықтары бар балалармен түзете-дамыту жұмысын ұйымдастыру ерекшеліктерін ажыратады; танымдық, сенсорлық, моторлық, кеңістіктік, графомоторлық және оқу дағдыларын дамытуға арналған практикалық әдістерді қолданады; түзете-дамыту сабағының нәтижелерін тіркейді, талдайды және келесі жұмыс бағытын анықтайды.
Модуль сипаттамасы:	Бұл модуль түзете-дамыту сабақтарын жоспарлау, ұйымдастыру және өткізу әдістемесін меңгеруге бағытталған. Модуль аясында түзете-дамыту сабағының мақсаты, міндеттері, құрылымы, әдістері, тапсырмалары, оқу-дамыту материалдары және күтілетін нәтижелері қарастырылады. Түзете-дамыту сабағын жоспарлау педагогикалық диагностика нәтижелері мен түзете-дамыту бағдарламасының мазмұнына негізделуі тиіс. Тыңдаушылар баланың меңгерген дағдыларын, кездесетін қиындықтарын, сақталған мүмкіндіктерін, жұмыс қарқынын және қолдау қажеттілігін ескере отырып, сабақтың нақты мақсатын белгілеуді және тапсырмаларды қарапайымнан күрделіге қарай жүйелеуді үйренеді. Модульде сабақ құрылымын әзірлеуге ерекше назар аударылады. Сабақтың ұйымдастыру кезеңі, негізгі түзете-дамыту тапсырмалары, қимылдық немесе сергіту жаттығулары, бекіту кезеңі, кері байланыс және нәтижені тіркеу тәсілдері талданады. Тапсырмалардың баланың

мүмкіндіктеріне сәйкес қолжетімді, түсінікті, кезеңдік және нәтижеге бағытталған болуы қажеттігі түсіндіріледі. Өртүрлі бұзылыстары бар балалармен түзете-дамыту жұмысын ұйымдастыру ерекшеліктері практикалық тұрғыдан қарастырылады. Зияты зақымдалған және психикалық дамуы тежелген балалармен жұмыс барысында танымдық әрекетті, зейінді, қабылдауды, есте сақтауды, ойлауды және оқу дағдыларын дамыту әдістері ұсынылады.

Есту қабілеті бұзылған балалармен жұмыс кезінде көрнекілікке, нұсқауды түсінуге, сөздік қорды қолдауға және оқу материалын визуалды түрде ұсынуға басымдық беріледі. Көру қабілеті бұзылған балалармен түзете-дамыту жұмысында сенсорлық тәжірибені кеңейту, кеңістіктік бағдарлау, анық контурлы және жоғары контрастты материалдарды қолдану ерекшеліктері қарастырылады.

Тірек-қимыл аппараты бұзылған балалармен жұмыс барысында сенсомоторлық, кеңістіктік, графомоторлық және оқу әрекетіне қажетті дағдыларды дамыту жолдары талданады. Оқуда қиындықтары бар балалар үшін оқу, жазу, санау және қарапайым математикалық түсініктерді қалыптастыруға арналған әдістер мен тапсырмалар қарастырылады.

Модульде түзете-дамыту сабақтарында ойын, көрнекілік, практикалық әрекет, қадамдық нұсқау, үлгі көрсету, қайталау, бекіту және қолдау көлемін біртіндеп азайту тәсілдерін қолдану мәселелері қамтылады. Сонымен қатар баланың қызығушылығын сақтау, жетістік жағдайын қалыптастыру және жағымды кері байланыс беру маңыздылығы ашылады.

	Түзете-дамыту сабағының нәтижелерін тіркеу модульдің маңызды бағыты болып табылады. Тыңдаушылар сабақ барысында орындалған тапсырмаларды, баланың жетістіктерін, кездескен қиындықтарды және келесі сабақта жалғастырылатын жұмыс бағыттарын белгілеу тәсілдерін меңгереді. Осылайша, модуль тыңдаушыларға түзете-дамыту сабақтарын баланың ерекше білім беру қажеттіліктеріне, жеке мүмкіндіктері мен қолдау қажеттілігіне сәйкес жүйелі жоспарлауға, тиімді өткізуге және нәтижелерін талдауға мүмкіндік береді.

Модуль 5. Мониторинг, құжаттама және мамандармен өзара әрекет

Модульдің мақсаты:	Баланың даму динамикасын жүйелі мониторингтеу, түзете-дамыту жұмысының нәтижелерін талдау, дефектологтың кәсіби құжаттамасын талаптарға сәйкес жүргізу және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметіндегі мамандармен, педагогтермен және ата-аналармен тиімді өзара әрекет ұйымдастыру бойынша тыңдаушылардың кәсіби құзыреттіліктерін қалыптастыру.
Модульдің міндеттері:	Баланың даму динамикасын мониторингтеудің мақсатын, қағидаларын, кезеңдерін және негізгі құралдарын түсіндіру; түзете-дамыту жұмысының нәтижелерін критерийлер мен индикаторлар негізінде талдау дағдыларын қалыптастыру; мониторинг нәтижелеріне сәйкес жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларының мазмұнына өзгерістер енгізу тәсілдерін меңгерту; дефектологтың диагностикалық, бағдарламалық, сабақтық және есептік құжаттамасын жүргізу тәртібін қарастыру;

		ата-аналармен, педагогтермен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметіндегі мамандармен бірлескен жұмысты ұйымдастыру дағдыларын дамыту.
Модульдің нәтижелері:	күтілетін	Модульді аяқтағаннан кейін тыңдаушы: баланың даму динамикасын мониторингтеудің мақсатын, қағидаларын және кезеңдерін біледі; мониторинг критерийлерін, индикаторларын және бақылау құралдарын қолданады; түзете-дамыту жұмысының нәтижелерін талдайды және баланың жетістіктері мен кездесетін қиындықтарын анықтайды; мониторинг нәтижелеріне сәйкес жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларының мазмұнына қажетті өзгерістер енгізеді; диагностикалық карта, жеке оқу бағдарламасы, түзете-дамыту бағдарламасы, сабақ жоспары, журнал, мониторинг кестесі және есептік құжаттарды талаптарға сәйкес рәсімдейді; ата-аналармен, педагогтермен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметіндегі мамандармен кәсіби өзара әрекет ұйымдастырады; баланың ерекше білім беру қажеттіліктері, жеке мүмкіндіктері мен қолдау қажеттілігі туралы ақпаратты кәсіби және этикалық талаптарға сәйкес ұсынады.
Модуль сипаттамасы:		Бұл модуль дефектологтың мониторингтік, құжаттамалық және өзара әрекеттесу қызметін жетілдіруге бағытталған. Модуль аясында баланың даму динамикасын жүйелі бақылау, түзете-дамыту жұмысының нәтижелерін талдау, кәсіби құжаттаманы рәсімдеу және қолдау үдерісіне қатысатын мамандармен бірлескен жұмыс ұйымдастыру мәселелері қарастырылады.

Баланың даму динамикасын мониторингтеу түзете-дамыту жұмысының тиімділігін анықтауға, жетістіктерін тіркеуге, кездесетін қиындықтарды уақытылы байқауға және келесі жұмыс бағыттарын белгілеуге мүмкіндік береді. Тыңдаушылар мониторингтің бастапқы, аралық және қорытынды кезеңдерін, критерийлер мен индикаторларды анықтау, бақылау нәтижелерін тіркеу және алынған мәліметтерді салыстыру тәсілдерін меңгереді.

Модульде мониторинг нәтижелерін жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларымен байланыстыруға ерекше назар аударылады. Тыңдаушылар бағдарламаның күтілетін нәтижелерін баланың нақты жетістіктерімен салыстыруды, жұмыс әдістерінің тиімділігін бағалауды және қажет болған жағдайда бағдарламаның мақсатына, міндеттеріне, мазмұнына немесе тапсырмаларына өзгерістер енгізуді үйренеді.

Дефектологтың кәсіби құжаттамасын жүргізу модульдің маңызды бағыты болып табылады. Диагностикалық карта, жеке оқу бағдарламасы, түзете-дамыту бағдарламасы, сабақ жоспары, жүргізілген сабақтарды есепке алу журналы, мониторинг кестесі және есептік құжаттардың мазмұны мен өзара байланысы қарастырылады. Құжаттамадағы мәліметтердің нақты, жүйелі, түсінікті және баланың даму динамикасын көрсететіндей рәсімделуіне назар аударылады.

Модульде ата-аналармен кәсіби кері байланыс жүргізу мәселелері де қамтылады. Дефектологтың баланың жетістіктері мен қиындықтарын ата-анаға түсінікті тілде жеткізуі, үй жағдайында

	орындалатын қолдау шаралары бойынша ұсынымдар беруі және отбасының мүмкіндіктерін ескеруі қарастырылады. Педагогтермен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметіндегі мамандармен бірлескен жұмыс барысында баланың ерекше білім беру қажеттіліктері, жеке мүмкіндіктері мен қолдау қажеттілігі туралы ақпарат алмасу, ортақ мақсаттарды келісу, ППҚҚ отырысына ұсынымдар дайындау және қолдау нәтижелерін бірлесіп талдау тәсілдері талданады. Модульдің қорытынды бөлімінде кәсіби әдеп, алынған ақпараттың құпиялылығын сақтау, баланың құқықтары мен қадір-қасиетін құрметтеу, ата-аналармен және әріптестермен серіктестік қарым-қатынас орнату мәселелері қарастырылады. Осылайша, модуль тыңдаушыларға баланың даму динамикасын жүйелі мониторингтеуге, түзете-дамыту жұмысының нәтижелерін талдауға, кәсіби құжаттаманы сапалы жүргізуге және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметіндегі мамандармен тиімді өзара әрекет ұйымдастыруға мүмкіндік береді.

Модуль 6. Цифрлық құралдар және дефектологтың кәсіби дамуы

Модульдің мақсаты:	Педагогикалық диагностикада, түзете-дамыту сабақтарында, мониторинг пен құжаттама жүргізуде цифрлық, интерактивті және жасанды интеллект құралдарын мақсатты қолдану, сондай-ақ дефектологтың кәсіби цифрлық портфолиосын қалыптастыру және әдістемелік тәжірибесін тарату бойынша тыңдаушылардың кәсіби құзыреттіліктерін дамыту.
Модульдің міндеттері:	Педагогикалық диагностика мен түзете-дамыту сабақтарында цифрлық және интерактивті құралдарды қолдану мүмкіндіктерін қарастыру;

	ерекше білім беруді қажет ететін балаларға арналған цифрлық тапсырмалар мен оқу-дамыту материалдарын әзірлеу және бейімдеу дағдыларын қалыптастыру; даму динамикасын мониторингтеуде, электрондық құжаттаманы жүргізуде және жұмыс нәтижелерін талдауда цифрлық құралдарды қолдану тәсілдерін меңгерту; жасанды интеллект мүмкіндіктерін сабақ мазмұнын жоспарлау, тапсырмаларды іріктеу, материалдарды бейімдеу және әдістемелік өнім әзірлеу барысында қауіпсіз әрі орынды қолдану жолдарын түсіндіру; дефектологтың кәсіби цифрлық портфолиосын қалыптастыру, әдістемелік тәжірибесін жүйелеу және тарату дағдыларын дамыту.
Модульдің нәтижелері: күтілетін	Модульді аяқтағаннан кейін тыңдаушы: педагогикалық диагностикада және түзете-дамыту сабақтарында цифрлық және интерактивті құралдарды қолданады; ерекше білім беруді қажет ететін балалардың жеке мүмкіндіктері мен қолдау қажеттілігін ескере отырып, цифрлық тапсырмалар мен оқу-дамыту материалдарын әзірлейді және бейімдейді; даму динамикасын тіркеу, мониторинг нәтижелерін талдау және электрондық құжаттаманы жүргізу үшін цифрлық құралдарды қолданады; жасанды интеллект мүмкіндіктерін сабақ мазмұнын жоспарлау, тапсырмаларды іріктеу және әдістемелік материалдар әзірлеу барысында педагогикалық мақсатқа сәйкес қолданады; цифрлық құралдарды пайдалану кезінде баланың құқықтарын, жеке деректердің құпиялылығын және кәсіби әдеп талаптарын сақтайды; кәсіби цифрлық портфолиосын қалыптастырады және әдістемелік тәжірибесін жүйелі түрде ұсынады.
Модуль сипаттамасы:	Бұл модуль дефектологтың цифрлық құзыреттілігін және кәсіби даму дағдыларын жетілдіруге бағытталған. Модульде

	педагогикалық диагностикада, түзете-дамыту сабақтарында, мониторинг пен құжаттама жүргізуде цифрлық, интерактивті және жасанды интеллект құралдарын қолдану жолдары қарастырылады. Тыңдаушылар цифрлық ресурстарды баланың ерекше білім беру қажеттіліктеріне, жеке мүмкіндіктеріне және педагогикалық мақсатқа сәйкес қолдануды меңгереді. Цифрлық құралдар тапсырманы түсінуді жеңілдету, қызығушылықты арттыру, дағдыларды бекіту және нәтижені бақылау құралы ретінде қарастырылады. Модульде цифрлық диагностикалық тапсырмаларды қолдану, нәтижелерді электрондық форматта тіркеу, интерактивті жаттығулар, визуалды және дыбыстық материалдар, электрондық карточкалар мен цифрлық ойындарды түзете-дамыту сабақтарына енгізу тәсілдері қамтылады. Сонымен қатар даму динамикасын цифрлық мониторингтеу, электрондық кестелер арқылы нәтижелерді салыстыру, құжаттаманы жүйелеу және түзете-дамыту жұмысының тиімділігін талдау жолдары қарастырылады. Жасанды интеллект құралдарын қолдану сабақ идеяларын құрастыру, тапсырмаларды бейімдеу, көрнекі материалдар дайындау және мониторинг кестелерін құрылымдау бағытында түсіндіріледі. Бұл ретте баланың жеке деректерін қорғау, алынған материалдарды педагогикалық тұрғыдан тексеру және жасанды интеллект нәтижелерін дайын шешім ретінде қабылдамау талаптары ескеріледі. Модуль қорытындысында дефектологтың кәсіби цифрлық портфолиосын қалыптастыру, әдістемелік материалдарын жүйелеу және тәжірибесін тарату мәселелері қарастырылады.

72 академиялық сағатқа арналған аудиториялық оқытудың оқу-тақырыптық жоспары

№	Модульдер мен тақырыптардың атауы	Д ә р і с	П р а к т и к а л ы қ с а б а қ	С е м и н а р	Б а р л ы ғ ы
1	Модуль 1. Дефектологтың кәсіби қызметінің нормативтік-құқықтық және ұйымдастырушылық негіздері	4	4	2	10
1.1	Орта білім беру ұйымдарындағы дефектолог қызметінің нормативтік-құқықтық негіздері	1	1		2
1.2	Дефектологтың кәсіби функциялары, құзыреттері және жауапкершілігі	1	1	1	3
1.3	Психологиялық-педагогикалық қолдау қызметіндегі дефектологтың рөлі	1	1		2
1.4	Орта білім беру ұйымдарында дефектолог жұмысын жоспарлау және ұйымдастыру	1	1	1	3
2	Модуль 2. Ерекше білім беруді қажет ететін білім алушыларды педагогикалық диагностикалау	4	6	2	12
2.1	Ерекше білім беруді қажет ететін білім алушылардың жас, жеке және психофизикалық даму ерекшеліктері	1	1	1	3
2.2	Педагогикалық диагностиканың мақсаты, қағидалары, кезеңдері және әдістері	1	1		2
2.3	Танымдық, сенсорлық, моторлық, кеңістіктік, графомоторлық және оқу дағдыларын бағалау әдістері	1	2		3
2.4	Диагностикалық қорытынды жасау және психологиялық-педагогикалық қолдау бағыттарын анықтау	1	2	1	4
3	Модуль 3. Жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын әзірлеу және іске асыру	4	5	3	12
3.1	Педагогикалық диагностика нәтижелерін жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын жоспарлауда қолдану	1	1		2
3.2	Жеке оқу бағдарламасын әзірлеу және іске асыру	1	2	1	4
3.3	Түзете-дамыту бағдарламасын әзірлеу және іске асыру	1	1	1	3
3.4	Жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын білім алушының ерекше білім беру қажеттіліктеріне, жеке мүмкіндіктері мен қолдау қажеттілігіне сәйкес бейімдеу	1	1	1	3
4	Модуль 4. Түзете-дамыту сабақтарын ұйымдастыру және өткізу әдістері	4	10	4	18
4.1	Түзете-дамыту сабағын жоспарлау: мақсат, құрылым, әдістер, тапсырмалар және нәтижені тіркеу	1	2	1	4

4.2	Зияты зақымдалған және психикалық дамуы тежелген білім алушылармен түзете-дамыту жұмысын ұйымдастыру	1	2	1	4
4.3	Есту және көру қабілеті бұзылған білім алушылармен түзете-дамыту жұмысының ерекшеліктері	1	3	1	5
4.4	Тірек-қимыл аппараты бұзылған және оқуда қиындықтары бар білім алушылардың сенсомоторлық, кеңістіктік, графомоторлық, оқу, жазу және санау дағдыларын дамыту	1	3	1	5
5	Модуль 5. Мониторинг, құжаттама және мамандармен өзара әрекет	3	4	3	10
5.1	Білім алушының даму динамикасын мониторингтеу және түзете-дамыту жұмысының нәтижелерін талдау	1	1	1	3
5.2	Дефектолог құжаттамасы: диагностикалық карта, жеке оқу бағдарламасы, түзете-дамыту бағдарламасы, сабақ жоспары, журнал және есеп	1	2	1	4
5.3	Ата-аналармен, педагогтермен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлескен жұмыс	1	1	1	3
6	Модуль 6. Цифрлық құралдар және дефектологтың кәсіби дамуы	3	3	4	10
6.1	Педагогикалық диагностикада және түзете-дамыту сабақтарында цифрлық және интерактивті құралдарды қолдану	1	1	1	3
6.2	Цифрлық мониторинг, электрондық құжаттама және жасанды интеллект мүмкіндіктерін қолдану	1	1	1	3
6.3	Дефектологтың кәсіби цифрлық портфолиосын қалыптастыру және әдістемелік тәжірибесін тарату	1	1	2	4
Барлығы		22	32	18	72

80 академиялық сағатқа арналған аудиториялық оқытудың оқу-тақырыптық жоспары

№		Д ә рі с	П ра кт ик ал ық са ба қ	С е м и н а р	Б а р л ы ғ ы
	Модульдер мен тақырыптардың атауы				

1	Модуль 1. Дефектологтың кәсіби қызметінің нормативтік-құқықтық және ұйымдастырушылық негіздері	4	4	2	10
1.1	Орта білім беру ұйымдарындағы дефектолог қызметінің нормативтік-құқықтық негіздері	1	1		2
1.2	Дефектологтың кәсіби функциялары, құзыреттері және жауапкершілігі	1	1	1	3
1.3	Психологиялық-педагогикалық қолдау қызметіндегі дефектологтың рөлі	1	1		2
1.4	Орта білім беру ұйымдарында дефектолог жұмысын жоспарлау және ұйымдастыру	1	1	1	3
2	Модуль 2. Ерекше білім беруді қажет ететін білім алушыларды педагогикалық диагностикалау	4	6	4	14
2.1	Ерекше білім беруді қажет ететін білім алушылардың жас, жеке және психофизикалық даму ерекшеліктері	1	1	1	3
2.2	Педагогикалық диагностиканың мақсаты, қағидалары, кезеңдері және әдістері	1	1	1	3
2.3	Танымдық, сенсорлық, моторлық, кеңістіктік, графомоторлық және оқу дағдыларын бағалау әдістері	1	2	1	4
2.4	Диагностикалық қорытынды жасау және психологиялық-педагогикалық қолдау бағыттарын анықтау	1	2	1	4
3	Модуль 3. Жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын әзірлеу және іске асыру	4	6	4	14
3.1	Педагогикалық диагностика нәтижелерін жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын жоспарлауда қолдану	1	1	1	3
3.2	Жеке оқу бағдарламасын әзірлеу және іске асыру	1	2	1	4
3.3	Түзете-дамыту бағдарламасын әзірлеу және іске асыру	1	2	1	4
3.4	Жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын білім алушының ерекше білім беру қажеттіліктеріне, жеке мүмкіндіктері мен қолдау қажеттілігіне сәйкес бейімдеу	1	1	1	3
4	Модуль 4. Түзете-дамыту сабақтарын ұйымдастыру және өткізу әдістері	4	10	4	18
4.1	Түзете-дамыту сабағын жоспарлау: мақсат, құрылым, әдістер, тапсырмалар және нәтижені тіркеу	1	2	1	4
4.2	Зияты зақымдалған және психикалық дамуы тежелген білім алушылармен түзете-дамыту жұмысын ұйымдастыру	1	2	1	4
4.3	Есту және көру қабілеті бұзылған білім алушылармен түзете-дамыту жұмысының ерекшеліктері	1	3	1	5
4.4	Тірек-қимыл аппараты бұзылған және оқуда қиындықтары бар білім алушылардың сенсомоторлық, кеңістіктік, графомоторлық, оқу, жазу және санау дағдыларын дамыту	1	3	1	5

5	Модуль 5. Мониторинг, құжаттама және мамандармен өзара әрекет	3	6	3	1 2
5.1	Білім алушының даму динамикасын мониторингтеу және түзете-дамыту жұмысының нәтижелерін талдау	1	2	1	4
5.2	Дефектолог құжаттамасы: диагностикалық карта, жеке оқу бағдарламасы, түзете-дамыту бағдарламасы, сабақ жоспары, журнал және есеп	1	2	1	4
5.3	Ата-аналармен, педагогтермен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлескен жұмыс	1	2	1	4
6	Модуль 6. Цифрлық құралдар және дефектологтың кәсіби дамуы	3	4	5	1 2
6.1	Педагогикалық диагностикада және түзете-дамыту сабақтарында цифрлық және интерактивті құралдарды қолдану	1	2	1	4
6.2	Цифрлық мониторинг, электрондық құжаттама және жасанды интеллект мүмкіндіктерін қолдану	1	1	2	4
6.3	Дефектологтың кәсіби цифрлық портфолиосын қалыптастыру және әдістемелік тәжірибесін тарату	1	1	2	4
Барлығы		22	36	22	8 0

72 академиялық сағатқа арналған қашықтан оқытудың оқу-тақырыптық жоспары

№	Модульдер мен тақырыптардың атауы	Видеосабақтар	Вебинар	Тыңдаушының өзіндік жұмыстары	Барлығы
1	Модуль 1. Дефектологтың кәсіби қызметінің нормативтік-құқықтық және ұйымдастырушылық негіздері	4	2	4	10
1.1	Орта білім беру ұйымдарындағы дефектолог қызметінің нормативтік-құқықтық негіздері	1		1	2
1.2	Дефектологтың кәсіби функциялары, құзыреттері және жауапкершілігі	1	1	1	3
1.3	Психологиялық-педагогикалық қолдау қызметіндегі дефектологтың рөлі	1		1	2
1.4	Орта білім беру ұйымдарында дефектолог жұмысын жоспарлау және ұйымдастыру	1	1	1	3
2	Модуль 2. Ерекше білім беруді қажет ететін білім алушыларды педагогикалық диагностикалау	4	3	5	12
2.1	Ерекше білім беруді қажет ететін білім алушылардың жас, жеке және психофизикалық даму ерекшеліктері	1	1	1	3
2.2	Педагогикалық диагностиканың мақсаты, қағидалары, кезеңдері және әдістері	1		1	2

2.3	Танымдық, сенсорлық, моторлық, кеңістіктік, графомоторлық және оқу дағдыларын бағалау әдістері	1	1	1	3
2.4	Диагностикалық қорытынды жасау және психологиялық-педагогикалық қолдау бағыттарын анықтау	1	1	2	4
3	Модуль 3. Жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын әзірлеу және іске асыру	4	4	4	12
3.1	Педагогикалық диагностика нәтижелерін жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын жоспарлауда қолдану	1	1		2
3.2	Жеке оқу бағдарламасын әзірлеу және іске асыру	1	1	2	4
3.3	Түзете-дамыту бағдарламасын әзірлеу және іске асыру	1	1	1	3
3.4	Жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын білім алушының ерекше білім беру қажеттіліктеріне, жеке мүмкіндіктері мен қолдау қажеттілігіне сәйкес бейімдеу	1	1	1	3
4	Модуль 4. Түзете-дамыту сабақтарын ұйымдастыру және өткізу әдістері	4	4	10	18
4.1	Түзете-дамыту сабағын жоспарлау: мақсат, құрылым, әдістер, тапсырмалар және нәтижені тіркеу	1	1	2	4
4.2	Зияты зақымдалған және психикалық дамуы тежелген білім алушылармен түзете-дамыту жұмысын ұйымдастыру	1	1	2	4
4.3	Есту және көру қабілеті бұзылған білім алушылармен түзете-дамыту жұмысының ерекшеліктері	1	1	3	5
4.4	Тірек-қимыл аппараты бұзылған және оқуда қиындықтары бар білім алушылардың сенсомоторлық, кеңістіктік, графомоторлық, оқу, жазу және санау дағдыларын дамыту	1	1	3	5
5	Модуль 5. Мониторинг, құжаттама және мамандармен өзара әрекет	3	3	4	10
5.1	Білім алушының даму динамикасын мониторингтеу және түзете-дамыту жұмысының нәтижелерін талдау	1	1	1	3
5.2	Дефектолог құжаттамасы: диагностикалық карта, жеке оқу бағдарламасы, түзете-дамыту бағдарламасы, сабақ жоспары, журнал және есеп	1	1	2	4
5.3	Ата-аналармен, педагогтермен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлескен жұмыс	1	1	1	3
6	Модуль 6. Цифрлық құралдар және дефектологтың кәсіби дамуы	3	3	4	10
6.1	Педагогикалық диагностикада және түзете-дамыту сабақтарында цифрлық және интерактивті құралдарды қолдану	1	1	1	3
6.2	Цифрлық мониторинг, электрондық құжаттама және жасанды интеллект мүмкіндіктерін қолдану	1	1	1	3

6.3	Дефектологтың кәсіби цифрлық портфолиосын қалыптастыру және әдістемелік тәжірибесін тарату	1	1	2	4
Барлығы		22	19	31	7 2

80 академиялық сағатқа арналған қашықтан оқытудың оқу-тақырыптық жоспары

№	Модульдер мен тақырыптардың атауы	Видеосабақтар	Вебинар	Тыңдаушының өзіндік жұмыстары	Барлығы
1	Модуль 1. Дефектологтың кәсіби қызметінің нормативтік-құқықтық және ұйымдастырушылық негіздері	4	2	4	10
1.1	Орта білім беру ұйымдарындағы дефектолог қызметінің нормативтік-құқықтық негіздері	1		1	2
1.2	Дефектологтың кәсіби функциялары, құзыреттері және жауапкершілігі	1	1	1	3

1.3	Психологиялық-педагогикалық қолдау қызметіндегі дефектологтың рөлі	1		1	2
1.4	Орта білім беру ұйымдарында дефектолог жұмысын жоспарлау және ұйымдастыру	1	1	1	3
2	Модуль 2. Ерекше білім беруді қажет ететін білім алушыларды педагогикалық диагностикалау	4	4	6	14
2.1	Ерекше білім беруді қажет ететін білім алушылардың жас, жеке және психофизикалық даму ерекшеліктері	1	1	1	3
2.2	Педагогикалық диагностиканың мақсаты, қағидалары, кезеңдері және әдістері	1	1	2	4
2.3	Танымдық, сенсорлық, моторлық, кеңістіктік, графомоторлық және оқу дағдыларын бағалау әдістері	1	1	1	3
2.4	Диагностикалық қорытынды жасау және психологиялық-педагогикалық қолдау бағыттарын анықтау	1	1	2	4
3	Модуль 3. Жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын әзірлеу және іске асыру	4	4	6	14
3.1	Педагогикалық диагностика нәтижелерін жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын жоспарлауда қолдану	1	1	1	3
3.2	Жеке оқу бағдарламасын әзірлеу және іске асыру	1	1	2	4
3.3	Түзете-дамыту бағдарламасын әзірлеу және іске асыру	1	1	2	4
3.4	Жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын білім алушының ерекше білім беру қажеттіліктеріне, жеке мүмкіндіктері мен қолдау қажеттілігіне сәйкес бейімдеу	1	1	1	3
4	Модуль 4. Түзете-дамыту сабақтарын ұйымдастыру және өткізу әдістері	4	4	10	18
4.1	Түзете-дамыту сабағын жоспарлау: мақсат, құрылым, әдістер, тапсырмалар және нәтижені тіркеу	1	1	2	4
4.2	Зияты зақымдалған және психикалық дамуы тежелген білім алушылармен түзете-дамыту жұмысын ұйымдастыру	1	1	2	4
4.3	Есту және көру қабілеті бұзылған білім алушылармен түзете-дамыту жұмысының ерекшеліктері	1	1	3	5
4.4	Тірек-қимыл аппараты бұзылған және оқуда қиындықтары бар білім алушылардың сенсомоторлық, кеңістіктік, графомоторлық, оқу, жазу және санау дағдыларын дамыту	1	1	3	5
5	Модуль 5. Мониторинг, құжаттама және мамандармен өзара әрекет	3	3	6	12
5.1	Білім алушының даму динамикасын мониторингтеу және түзете-дамыту жұмысының нәтижелерін талдау	1	1	2	4
5.2	Дефектолог құжаттамасы: диагностикалық карта, жеке оқу бағдарламасы, түзете-дамыту бағдарламасы, сабақ жоспары, журнал және есеп	1	1	2	4

5.3	Ата-аналармен, педагогтермен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлескен жұмыс	1	1	2	4
6	Модуль 6. Цифрлық құралдар және дефектологтың кәсіби дамуы	3	3	6	12
6.1	Педагогикалық диагностикада және түзете-дамыту сабақтарында цифрлық және интерактивті құралдарды қолдану	1	1	2	4
6.2	Цифрлық мониторинг, электрондық құжаттама және жасанды интеллект мүмкіндіктерін қолдану	1	1	2	4
6.3	Дефектологтың кәсіби цифрлық портфолиосын қалыптастыру және әдістемелік тәжірибесін тарату	1	1	2	4
Барлығы		22	20	38	80

6. Оқу процесін ұйымдастыру

«Дефектологтың кәсіби қызметі: педагогикалық диагностика, түзете-дамыту жұмысы және мониторинг» атты біліктілікті арттыру бағдарламасы бойынша оқу процесі модульдік құрылымды, практикаға бағытталған форматтарды және заманауи цифрлық білім беру технологияларын қолдану арқылы ұйымдастырылады.

Бағдарламаны іске асыру көлемі:

72, 80 академиялық сағат.

Оқыту формалары:

Аудиториялық, күндізгі формат: дәрістер, практикалық сабақтар, семинарлар оқытушының тікелей қатысуымен, тыңдаушылардың белсенді талқылауы, практикалық тапсырмаларды орындауы және кәсіби кейстерді талдауы арқылы жүргізіледі.

Қашықтан оқыту форматы: видеосабақтар, вебинарлар, онлайн ортадағы практикалық тапсырмалар, әдістемелік қолдау, цифрлық материалдармен жұмыс және қорытынды аттестаттау онлайн форматта ұйымдастырылады.

Оқу процесінің құрылымы келесі компоненттерден тұрады:

Видеосабақтар: әр модуль бойынша асинхронды теориялық және әдістемелік блоктар, презентациялармен, сызбалармен, диагностикалық материалдар үлгілерімен, түзете-дамыту бағдарламаларының құрылымымен, сабақ жоспарларының мысалдарымен және мониторинг құралдарымен қамтамасыз етіледі.

Вебинарлар: оқытушымен синхронды онлайн кездесулер түрінде өткізіледі. Вебинарларда ерекше білім беруді қажет ететін білім алушыларды педагогикалық диагностикалау, диагностикалық қорытынды жасау, жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын әзірлеу, түзете-дамыту сабақтарын жоспарлау, мониторинг жүргізу және құжаттаманы рәсімдеу бойынша практикалық сұрақтар талқыланады.

Дәрістер: дефектологтың кәсіби қызметінің нормативтік-құқықтық негіздері, психологиялық-педагогикалық қолдау қызметіндегі рөлі, педагогикалық диагностика, түзете-дамыту жұмысы, мониторинг, құжаттама және цифрлық құралдарды қолдану бойынша теориялық және әдістемелік материалдар беріледі.

Практикалық сабақтар: тыңдаушылар педагогикалық диагностика материалдарын талдау, диагностикалық қорытынды құрастыру, жеке оқу бағдарламасының фрагментін әзірлеу, түзете-дамыту бағдарламасын құрастыру, түзете-дамыту сабағының жоспарын дайындау, тапсырмаларды білім алушының ерекше білім беру қажеттіліктеріне, жеке мүмкіндіктері мен қолдау қажеттілігіне сәйкес бейімдеу, мониторинг картасын толтыру және кәсіби құжаттаманы рәсімдеу бойынша тапсырмалар орындайды.

Семинарлар: дефектологтың кәсіби функциялары, ППКҚ мамандарымен бірлескен жұмыс, ата-аналармен және педагогтермен өзара әрекет, әртүрлі бұзылыстары бар білім алушылармен түзете-дамыту жұмысын ұйымдастыру, құжаттама жүргізу және кәсіби тәжірибені талдау мәселелері бойынша пікірталас, тәжірибе алмасу және кейс-талдау форматында өткізіледі.

Тыңдаушының өзіндік жұмысы: нормативтік-құқықтық құжаттармен жұмыс жасау, нақты педагогикалық кейстерді талдау, диагностикалық тапсырмалар жинағын әзірлеу, жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларының үлгілерін дайындау, түзете-дамыту сабағының жоспарын құрастыру, мониторинг құралдарын жасау, цифрлық және интерактивті тапсырмалар әзірлеу арқылы ұйымдастырылады.

Қорытынды аттестаттау: модульдер мазмұны бойынша тестілеу, практикалық тапсырмаларды орындау, кейсті талдау немесе ерекше білім беруді қажет ететін білім алушыға арналған педагогикалық диагностика, түзете-дамыту бағдарламасы, сабақ жоспары және мониторинг картасын қамтитын практикалық жобаны қорғау түрінде жүргізіледі.

Бақылау және кері байланыс түрлері:

- әр модуль бойынша ағымдағы практикалық тапсырмалар;
- педагогикалық диагностика, жеке оқу бағдарламасы, түзете-дамыту бағдарламасы, сабақ жоспары және мониторинг бойынша шағын практикалық жұмыстар;
- нақты кейстерді талдау және шешім ұсыну;
- онлайн-платформа, форум немесе қолдау чаттары арқылы әдістемелік сүйемелдеу;
- қорытынды практикалық жобаны сараптамалық бағалау;
- тыңдаушыларға жеке және топтық кері байланыс беру.

Қашықтан оқытуға арналған техникалық жағдайлар:

- білім беру платформаларына қолжетімділік: Google Classroom, Moodle, Microsoft Teams және басқа платформалар;
- вебинарларды өткізу үшін Zoom немесе Google Meet платформаларын қолдану;

- цифрлық оқу контенті: бейнематериалдар, презентациялар, нормативтік-әдістемелік ресурстар, диагностикалық материалдар, түзете-дамыту тапсырмалары, сабақ жоспары үлгілері, мониторинг және құжаттама құралдары;
- тыңдаушылардың онлайн тапсырмаларды орындауына, материалдарды жүктеуіне және кері байланыс алуына мүмкіндік беретін цифрлық орта;
- цифрлық, интерактивті және жасанды интеллект құралдарын педагогикалық диагностикада, түзете-дамыту сабақтарында, мониторинг пен құжаттама жүргізуде қауіпсіз және мақсатты қолдану мүмкіндігі.

7. Бағдарламаны оқу-әдістемелік қамтамасыз ету

Біліктілікті арттыру бағдарламасының оқу-әдістемелік қамтамасыз етілуі модульдік, практикаға бағытталған оқыту, рефлексиялық тәсіл және тыңдаушылардың кәсіби тәжірибесін өзектілендіру қағидаларына негізделген.

Бағдарлама өзара байланысқан алты модульден тұрады. Әрбір модуль дефектологтың кәсіби қызметінің негізгі бағыттарын: нормативтік-құқықтық негіздерді меңгеру, ерекше білім беруді қажет ететін білім алушыларды педагогикалық диагностикалау, жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын әзірлеу, түзете-дамыту сабақтарын ұйымдастыру, даму динамикасын мониторингтеу, құжаттаманы рәсімдеу, психологиялық-педагогикалық қолдау қызметіндегі мамандармен өзара әрекеттесу және цифрлық құралдарды қолдану мәселелерін қамтитын дидактикалық материалдармен қамтамасыз етіледі.

Оқу-әдістемелік материалдар орта білім беру ұйымдарында жұмыс істейтін дефектологтардың кәсіби функциялары, практикалық міндеттері және ерекше білім беруді қажет ететін білім алушылармен жұмыс ерекшеліктері ескеріле отырып әзірленеді.

Әрбір модульдің әдістемелік құрылымы

Теориялық блок

- презентациялармен қамтамасыз етілген дәрістер және видеосабақтар;
- авторлық түсініктеме мәтіндері және нормативтік-құқықтық базадан үзінділер;
- дефектолог қызметіне қатысты қолданыстағы бұйрықтар, кәсіби стандарттар, психологиялық-педагогикалық қолдау қызметінің жұмысын реттейтін құжаттар және әдістемелік ұсынымдар;
- педагогикалық диагностика, түзете-дамыту жұмысы, мониторинг және құжаттама жүргізу бойынша теориялық материалдар;
- ұсынылатын әдебиеттер мен нормативтік-әдістемелік ресурстар тізімі.

Тәжірибеге бағытталған блок

- ерекше білім беруді қажет ететін білім алушылармен жұмыс бойынша әдістемелік кейстер;
- педагогикалық диагностика жүргізуге арналған тапсырмалар мен бақылау үлгілері;

- диагностикалық карта және диагностикалық қорытынды үлгілері;
- танымдық, сенсорлық, моторлық, кеңістіктік, графомоторлық және оқу дағдыларын бағалауға арналған материалдар;
- жеке оқу бағдарламасын әзірлеуге арналған құрылымдық үлгілер;
- түзете-дамыту бағдарламасының мақсаты, міндеттері, мазмұны және күтілетін нәтижелерін құрастыру үлгілері;
- түзете-дамыту сабағының жоспары, тапсырмалар жүйесі және оқу-дамыту материалдары;
- әртүрлі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған тапсырмаларды бейімдеу үлгілері;
- даму динамикасын бақылауға арналған мониторинг карталары мен кестелері;
- ата-аналарға, педагогтерге және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметіндегі мамандарға арналған ұсынымдар үлгілері;
- дефектологтың есептік және жұмыс құжаттамасын рәсімдеу үлгілері.

Бақылау-бағалау блогы

- жеке және топтық жұмысқа арналған тапсырмалар;
- өзін-өзі тексеруге арналған сұрақтар;
- практикалық кейстерді талдау;
- педагогикалық диагностика, жеке оқу бағдарламасы, түзете-дамыту бағдарламасы, сабақ жоспары, мониторинг және құжаттама бойынша шағын практикалық жұмыстар;
- цифрлық және интерактивті тапсырмалар әзірлеу бойынша практикалық тапсырмалар;
- өзін-өзі бағалау критерийлері: чек-парақтар, құзыреттіліктерді дамыту матрицалары, рефлексия парақтары және қысқа диагностикалық тесттер.

Жалпы дидактикалық сүйемелдеу

- материалдардың әр түрімен жұмыс бойынша әдістемелік ұсынымдар;
- модульдер бойынша жеке оқу траекторияларын құру мүмкіндігі;
- LMS-платформасында электрондық курсқа қолжетімділік: Google Classroom, Moodle, Microsoft Teams және басқа платформалар;
- дәрістер, видеосабақтар және презентациялар;
- нормативтік-құқықтық база;
- педагогикалық диагностикаға арналған материалдар;
- жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларының үлгілері;
- түзете-дамыту сабақтарының жоспарлары мен тапсырмалар үлгілері;
- мониторинг карталары, бақылау парақтары және есеп беру үлгілері;
- рефлексиялық құралдар;
- дефектологтың кәсіби қызметіне арналған оқу-әдістемелік материалдар;
- чаттар, консультациялар, форумдар арқылы тыңдаушыларды әдістемелік сүйемелдеу;
- бағалау критерийлері, практикалық жұмыстарды бағалау парақтары, чек-парақтар және рубрикаторлар.

Оқу-әдістемелік қамтамасыз ету тыңдаушыларға дефектологтың кәсіби қызметін нормативтік талаптарға сәйкес ұйымдастыруға, педагогикалық диагностика нәтижелерін түзете-дамыту жұмысымен байланыстыруға, жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын әзірлеуге, түзете-дамыту сабақтарын жоспарлауға, даму динамикасын мониторингтеуге және кәсіби құжаттаманы жүйелі жүргізуге мүмкіндік береді.

Модульдік оқу-әдістемелік мазмұны

Модуль 1. Дефектологтың кәсіби қызметінің нормативтік-құқықтық және ұйымдастырушылық негіздері

Материал: дефектологтың кәсіби қызметін ұйымдастыру алгоритмі: нормативтік-құқықтық құжаттар, кәсіби функциялар, лауазымдық міндеттер, психологиялық-педагогикалық қолдау қызметіндегі рөлі, жұмыс жоспары және кәсіби құжаттама жүргізу реттілігі.

Интерактив: дефектологтың педагогтермен, ата-аналармен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен өзара әрекет картасын құрастыру.

Өзін-өзі бағалау: «Дефектологтың кәсіби жауапкершілік аймағы» чек-парағы

Тапсырма: орта білім беру ұйымында дефектолог жұмысын жоспарлау және ұйымдастыру алгоритмін құрастыру.

Модуль 2. Ерекше білім беруді қажет ететін білім алушыларды педагогикалық диагностикалау

Материал: ерекше білім беруді қажет ететін білім алушылардың танымдық, сенсорлық, моторлық, кеңістіктік, графомоторлық және оқу дағдыларын бағалауға арналған диагностикалық карта үлгісі.

Интерактив: кейс бойынша білім алушының даму ерекшеліктерін, сақталған мүмкіндіктерін, оқу қиындықтарын және қолдау қажеттілігін анықтау.

Өзін-өзі бағалау: «Педагогикалық диагностика жүргізудегі кәсіби сенімділік шкаласы».

Тапсырма: білім алушының педагогикалық диагностика нәтижелерін талдау және диагностикалық қорытынды жобасын әзірлеу.

Модуль 3. Жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын әзірлеу және іске асыру

Материал: жеке оқу бағдарламасы мен түзете-дамыту бағдарламасының құрылымы: мақсат, міндет, мазмұн, әдістер, күтілетін нәтиже және мониторинг көрсеткіштері.

Интерактив: педагогикалық диагностика нәтижелері негізінде жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларының мақсаты мен міндеттерін анықтау.

Өзін-өзі бағалау: «Жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын әзірлеудегі дайындық деңгейім» чек-парағы.

Тапсырма: нақты кейс негізінде жеке оқу бағдарламасының фрагментін және түзете-дамыту бағдарламасының қысқа үлгісін әзірлеу.

Модуль 4. Түзете-дамыту сабақтарын ұйымдастыру және өткізу әдістері

Материал: түзете-дамыту сабағының құрылымы, сабақ мақсатын қою, тапсырмаларды іріктеу, оқу-дамыту материалдарын бейімдеу және сабақ нәтижесін тіркеу үлгілері.

Интерактив: әртүрлі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған түзете-дамыту тапсырмаларын талдау және бейімдеу.

Өзін-өзі бағалау: «Түзете-дамыту сабағын жоспарлаудағы кәсіби дайындық деңгейім» рефлексия парағы.

Тапсырма: зияты зақымдалған, психикалық дамуы тежелген, есту немесе көру қабілеті бұзылған, тірек-қимыл аппараты бұзылған немесе оқуда қиындықтары бар білім алушыға арналған түзете-дамыту сабағының жоспарын әзірлеу.

Модуль 5. Мониторинг, құжаттама және мамандармен өзара әрекет

Материал: даму динамикасын мониторингтеу картасы, түзете-дамыту жұмысының нәтижелерін талдау кестесі, диагностикалық карта, сабақ жоспары, журнал және есеп үлгілері.

Интерактив: мониторинг нәтижелері бойынша түзете-дамыту бағдарламасына өзгеріс енгізу және ППҚҚ отырысына ұсыныс дайындау.

Өзін-өзі бағалау: «Мониторинг және құжаттаманы рәсімдеудегі кәсіби дағдыларым» чек-парағы.

Тапсырма: білім алушының даму динамикасы бойынша мониторинг картасын толтыру, қысқаша есеп және ата-анаға немесе педагогке арналған ұсыным әзірлеу.

Модуль 6. Цифрлық құралдар және дефектологтың кәсіби дамуы

Материал: педагогикалық диагностикада, түзете-дамыту сабақтарында, мониторинг пен құжаттама жүргізуде қолданылатын цифрлық және интерактивті құралдар тізімі, жасанды интеллект мүмкіндіктерін қауіпсіз қолдану бойынша ұсынымдар.

Интерактив: цифрлық құралдар арқылы түзете-дамыту тапсырмасын, мониторинг кестесін немесе интерактивті оқу-дамыту материалын әзірлеу.

Өзін-өзі бағалау: «Дефектологтың цифрлық құзыреттілігі және кәсіби портфолио дайындығы» рефлексия парағы.

Тапсырма: цифрлық портфолио құрылымын әзірлеу және педагогикалық диагностика, түзете-дамыту бағдарламасы, сабақ жоспары немесе мониторинг құралы бойынша бір әдістемелік өнім ұсыну.

Оқу материалдарының форматтары:

Оқу материалдары тыңдаушылардың кәсіби тәжірибесіне, оқыту форматына және практикалық тапсырмаларды орындау қажеттілігіне сәйкес әртүрлі форматта ұсынылады:

- PDF-брошюралар, әдістемелік ұсынымдар, интерактивті кестелер және үлгілер;
- Google Docs, Google Sheets форматындағы диагностикалық карта, жеке оқу бағдарламасы, түзете-дамыту бағдарламасы, сабақ жоспары, мониторинг кестесі және есеп үлгілері;
- бейнетүсіндірмелер, презентациялар, глоссарийлер және терминологиялық анықтамалар;
- педагогикалық диагностика жүргізу, диагностикалық қорытынды жасау, түзете-дамыту бағдарламасын әзірлеу, түзете-дамыту сабағын жоспарлау және мониторинг жүргізу бойынша нұсқаулықтар;
- әртүрлі бұзылыстары бар білім алушылармен жұмыс жасауға арналған әдістемелік материалдар, тапсырмалар үлгілері, көрнекі тіректер және кадамдық нұсқаулар;
- цифрлық және интерактивті тапсырмалар, электрондық мониторинг құралдары, жасанды интеллект мүмкіндіктерін қауіпсіз қолдану бойынша қысқаша нұсқаулықтар;
- нормативтік құжаттар бойынша екі тілді ресурстар: қазақша-орысша терминология, бұйрықтардан үзінділер, түсіндірме кестелер.

Қорытынды әдістемелік сүйемелдеу

Қорытынды кезеңде тыңдаушыларға практикалық тапсырмаларды орындау және оқу нәтижелерін ұсыну бойынша әдістемелік қолдау көрсетіледі.

Қорытынды әдістемелік сүйемелдеу мыналарды қамтиды:

- ерекше білім беруді қажет ететін білім алушыға арналған педагогикалық диагностика нәтижелерін талдау бойынша консультация беру;
- диагностикалық қорытынды жасау, баланың ерекше білім беру қажеттіліктерін, жеке мүмкіндіктері мен қолдау қажеттілігін анықтау бойынша әдістемелік қолдау көрсету;
- жеке оқу бағдарламасын әзірлеу және оның мазмұнын білім алушының мүмкіндіктеріне сәйкес бейімдеу бойынша кеңес беру;
- түзете-дамыту бағдарламасының мақсаты, міндеттері, мазмұны, әдістері және күтілетін нәтижелерін құрастыру бойынша әдістемелік көмек көрсету;
- түзете-дамыту сабағының жоспарын әзірлеу, тапсырмаларды іріктеу, оқу-дамыту материалдарын бейімдеу және сабақ нәтижесін тіркеу бойынша сүйемелдеу;
- мониторинг картасын толтыру, даму динамикасын сипаттау және түзете-дамыту жұмысының нәтижелерін талдау бойынша кеңес беру;
- ата-аналарға, педагогтерге және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметіндегі мамандарға арналған ұсынымдар дайындауға әдістемелік қолдау көрсету;
- дефектологтың диагностикалық, бағдарламалық, сабақтық, мониторингтік және есептік құжаттарын рәсімдеу бойынша практикалық көмек көрсету;

- кәсіби цифрлық портфолио құрылымын дайындау және әдістемелік өнімді ұсыну бойынша консультация беру.

Модульдер бойынша өзін-өзі бағалаудың типтік критерийлері:

Критерийлер	Бағаланатын аспектілер	Бағалау шкаласы (мысал)
Модуль мазмұнын түсіну	Тақырыптың негізгі ұғымдарын, нормативтік негіздерін, мақсаттары мен міндеттерін білу	1 – түсінбедім → 5 – толық түсіндім
Практикада қолдану мүмкіндігі	Оқылған материалды өз қызметінде қолдану қабілеті	1 – қиындық туады → 5 – жеңіл енгіземін
Әрекеттегі сенімділік	Диагностикалық, әдістемелік міндеттерді орындаудағы сенімділік	1 – сенімсіз → 5 – сенімдімін
Құралдарды пайдалану	Шаблондарды, нормативтік актілерді, ЖББ, чек-парақтарды, цифрлық ресурстарды қолдану қабілеті	1 – қолданбаймын → 5 – үнемі қолданамын
Командалық өзара әрекеттесу	Бінтымақтастыққа дайындық, ППҚҚ жұмысына қатысу, әріптестермен және ата-аналармен өзара әрекеттесу	1 – қиындықтар бар → 5 – тиімді әрекет етемін
Рефлексия және даму	Өз қызметін талдау және өсу мақсаттарын қою қабілеті	1 – талдамаймын → 5 – тұрақты рефлексия жасаймын

Тыңдаушылардың өзін-өзі бағалау формалары

Өзін-өзі бағалау – бағдарламаның маңызды компоненті. Ол дефектологтардың рефлексиялық дағдыларын дамытуға, кәсіби әрекеттерін талдауға, педагогикалық диагностика, түзете-дамыту жұмысы, мониторинг, құжаттама жүргізу және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметіндегі мамандармен өзара әрекет бойынша жеке өсу динамикасын түсінуге бағытталған.

Өзін-өзі бағалау құралдары әр модуль бойынша және бағдарламаның қорытынды бөлімінде ұсынылады. Олар тыңдаушылардың нормативтік-құқықтық, диагностикалық, әдістемелік, түзете-дамыту, мониторингтік, құжаттамалық және цифрлық құзыреттіліктерін саналы түрде талдауына мүмкіндік береді. Барлық материалдар оқу-әдістемелік қамтамасыз ету құрамына енгізіліп, қолдану бойынша қысқаша

нұсқаулықтармен сүйемелденеді.

Модульдер аясындағы өзін-өзі бағалаудың кезеңдік формалары

Модульдік чек-парақтар

Тыңдаушы әр модуль бойынша негізгі түсініктер мен дағдыларды меңгеру деңгейін бағалайды. Чек-парақтар Google Forms, Word немесе қағаз форматында ұсынылуы мүмкін.

«Жеке жетістіктер парағы»

Форматы: «дейін/кейін». Тыңдаушы модульді оқуға дейінгі және кейінгі кәсіби дайындық деңгейін белгілейді. Бұл жеке прогресті көруге және нақты даму аймақтарын анықтауға мүмкіндік береді.

Дефектологтың кәсіби құзыреттілігі картасы

Бұл карта тыңдаушының негізгі кәсіби әрекеттерін бағалауға арналған: нормативтік құжаттарды қолдану, педагогикалық диагностика жүргізу, диагностикалық қорытынды жасау, жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын әзірлеу, түзете-дамыту сабақтарын жоспарлау, мониторинг жүргізу, құжаттаманы рәсімдеу және мамандармен бірлескен жұмыс ұйымдастыру.

Рефлексиялық күнделік

Тыңдаушы бағдарлама барысында туындаған қиындықтарын, түсінген жаңа ақпараттарын, кәсіби тәжірибесінде қолдануға болатын идеяларын қысқаша жазып отырады. Бұл құрал еркін форматта жүргізіледі және тыңдаушының кәсіби ойлануын дамытуға бағытталған.

«Менің даму аймақтарым» қорытынды кестесі

Әр модульдің соңында немесе бүкіл бағдарлама аяқталғаннан кейін толтырылады. Тыңдаушы әрі қарай жетілдіруді қажет ететін бағыттарын белгілейді: нормативтік-құқықтық сауаттылық, педагогикалық диагностика, жеке оқу бағдарламасын әзірлеу, түзете-дамыту бағдарламасын құрастыру, түзете-дамыту сабақтарын жоспарлау, мониторинг жүргізу, құжаттаманы рәсімдеу, ата-аналармен және педагогтермен өзара әрекет, цифрлық құралдарды қолдану.

Оқу аяқталғаннан кейінгі қорытынды өзін-өзі бағалау

Сенімділік рейтингі

Тыңдаушы бағдарламаның негізгі блоктары бойынша кәсіби әрекеттерді орындаудағы сенімділігін 1-ден 5-ке дейінгі шкала арқылы бағалайды:

- дефектологтың кәсіби қызметін реттейтін нормативтік-құқықтық құжаттарды қолдану;
- психологиялық-педагогикалық қолдау қызметіндегі өз рөлін түсіну;
- ерекше білім беруді қажет ететін білім алушыларды педагогикалық диагностикалау;
- диагностикалық нәтижелерді талдау және диагностикалық қорытынды жасау;
- баланың ерекше білім беру қажеттіліктерін, жеке мүмкіндіктері мен қолдау қажеттілігін анықтау;
- жеке оқу бағдарламасын әзірлеу;

- түзете-дамыту бағдарламасын құрастыру;
- түзете-дамыту сабағын жоспарлау және өткізу;
- әртүрлі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған тапсырмаларды бейімдеу;
- даму динамикасын мониторингтеу;
- дефектолог құжаттамасын рәсімдеу;
- ата-аналармен, педагогтермен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі мамандарымен бірлескен жұмыс ұйымдастыру;
- цифрлық, интерактивті және жасанды интеллект құралдарын кәсіби қызметте қолдану.

Рефлексиялық сұрақтарға жауап беру

Тыңдаушы төмендегі сұрақтарға жауап береді:

- Бағдарламадағы қандай ақпарат мен үшін жаңа және маңызды болды?
- Педагогикалық диагностика жүргізу бойынша қандай дағдым күшейді?
- Түзете-дамыту бағдарламасын әзірлеуде қандай тәсілдерді қолдана аламын?
- Түзете-дамыту сабақтарын жоспарлауда нені өзгертуім қажет?
- Мониторинг пен құжаттаманы жүргізуде қандай дағдыларымды жетілдіру керек?
- Ата-аналармен, педагогтермен және ППҚҚ мамандарымен өзара әрекетте нені жақсартқым келеді?
- Цифрлық құралдарды кәсіби қызметімде қалай қолдана аламын?

Жеке кәсіби даму жоспары

Тыңдаушы 3–6 айға арналған қысқа жеке даму жоспарын құрастырады. Онда келесі қадамдар белгіленеді: нормативтік-құқықтық құжаттарды тереңдетіп оқу, педагогикалық диагностика құралдарын жетілдіру, жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын әзірлеу тәжірибесін дамыту, түзете-дамыту сабақтарына арналған тапсырмалар қорын дайындау, мониторинг құралдарын қолдану, кәсіби құжаттаманы жүйелеу, цифрлық портфолио қалыптастыру немесе әдістемелік тәжірибені тарату.

Ескерту

Өзін-өзі бағалау қорытынды бағаға немесе сертификаттауға тікелей әсер етпейді. Ол тыңдаушының ішкі диагностикасы, саналы оқуы және кәсіби даму траекториясын құру құралы ретінде қолданылады.

Өзін-өзі бағалау құралдары көрнекі әрі қолдануға ыңғайлы форматта ұсынылады: Google-кестелер, онлайн формалар, PDF-бланкілер, Word үлгілері. Қажет болған жағдайда материалдар тыңдаушылардың қабылдау ерекшеліктеріне сәйкес қолжетімді форматта беріледі.

8. Оқу нәтижелерін бағалау

Бағдарлама аясындағы бағалау жүйесі ашықтық, объективтілік, қолданбалылық және кәсіби құзыреттілікті дамыту қағидаларына негізделеді.

Бағалау орта білім беру ұйымдары дефектологтарының педагогикалық диагностика жүргізу, жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын әзірлеу,

түзете-дамыту сабақтарын ұйымдастыру, даму динамикасын мониторингтеу, құжаттаманы рәсімдеу және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметіндегі мамандармен өзара әрекеттесу бойынша кәсіби әрекеттерін меңгеру деңгейін анықтауға бағытталған.

Бағалау тек теориялық білімді тексерумен шектелмейді. Ол тыңдаушылардың нақты білім беру ұйымы тәжірибесінде қолдана алатын практикалық дағдыларын: педагогикалық диагностика материалдарын талдау, диагностикалық қорытынды жасау, баланың ерекше білім беру қажеттіліктерін, жеке мүмкіндіктері мен қолдау қажеттілігін анықтау, жеке оқу бағдарламасын әзірлеу, түзете-дамыту бағдарламасын құрастыру, түзете-дамыту сабағын жоспарлау, мониторинг картасын толтыру және кәсіби құжаттаманы рәсімдеу қабілеттерін бағалауға мүмкіндік береді.

Бағалау жүйесінің қағидалары

Практикалық қолданбалылық – тыңдаушылардың меңгерген білімін орта білім беру ұйымындағы дефектологтың нақты кәсіби тәжірибесінде қолдана алу қабілеті бағаланады.

Құзыреттілік тәсіл – нормативтік-құқықтық сауаттылық, педагогикалық диагностика жүргізу, түзете-дамыту бағдарламасын әзірлеу, түзете-дамыту сабағын жоспарлау, мониторинг жүргізу, құжаттаманы рәсімдеу және мамандармен өзара әрекет құзыреттері ескеріледі.

Модульдік және кезеңдік бағалау – бағалау әр модульдің мазмұны бойынша ағымдағы тапсырмалар арқылы жүргізіледі және қорытынды аттестаттаумен аяқталады.

Формалардың вариативтілігі – мини-тесттер, практикалық тапсырмалар, кейс талдау, диагностикалық карта толтыру, түзете-дамыту бағдарламасын әзірлеу, сабақ жоспарын құрастыру, мониторинг кестесін дайындау және құжат үлгілерін рәсімдеу сияқты әртүрлі формалар қолданылады.

Рефлексия және өзін-өзі бағалау – тыңдаушылар өздерінің кәсіби дайындық деңгейін, даму аймақтарын және әрі қарай жетілдіру қажет бағыттарын анықтайды.

Бағалаудың түрлері мен әдістері

1. Ағымдағы бақылау

Әр модуль аяқталғаннан кейін тыңдаушылар келесі тапсырмаларды орындайды:

- негізгі ұғымдар, нормативтік талаптар және дефектолог қызметінің ұйымдастырушылық негіздері бойынша мини-тесттер;
- дефектологтың кәсіби функциялары мен жауапкершілік аймағын талдау;
- педагогикалық диагностика жүргізу алгоритмін құрастыру;
- диагностикалық карта толтыру;
- педагогикалық диагностика нәтижелерін талдау;
- диагностикалық қорытынды жобасын дайындау;
- баланың ерекше білім беру қажеттіліктерін, жеке мүмкіндіктері мен қолдау қажеттілігін анықтау;

- жеке оқу бағдарламасының фрагментін әзірлеу;
- түзете-дамыту бағдарламасының мақсаты, міндеттері, мазмұны және күтілетін нәтижелерін құрастыру;
- түзете-дамыту сабағының жоспарын әзірлеу;
- әртүрлі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған тапсырмаларды бейімдеу;
- мониторинг картасын толтыру;
- ата-анаға, педагогке немесе психологиялық-педагогикалық қолдау қызметіндегі мамандарға арналған ұсыным дайындау;
- ситуациялық кейстерді талдау;
- модульдік чек-парақтар арқылы өзін-өзі бағалау.

2. Тыңдаушының өзіндік жұмысы

Тыңдаушының өзіндік жұмысы келесі критерийлер бойынша бағаланады:

- тапсырманың толық және нақты орындалуы;
- бағдарлама мазмұнына сәйкестігі;
- нормативтік-құқықтық талаптарды дұрыс қолдануы;
- ұсынылған шешімдердің практикалық құндылығы;
- білім алушының ерекше білім беру қажеттіліктерін, жеке мүмкіндіктері мен қолдау қажеттілігін ескеруі;
- педагогикалық диагностика, жеке оқу бағдарламасы, түзете-дамыту бағдарламасы, сабақ жоспары, мониторинг және құжаттама арасындағы байланысты дұрыс көрсетуі;
- кәсіби дәлелділік, жүйелілік және дербестік деңгейі.

Қорытынды аттестаттау

Қорытынды аттестаттау курс соңында тыңдаушылардың қорытынды практикалық жобаны қорғауы түрінде өткізіледі. Қорытынды жоба бағдарламадағы барлық модульдер бойынша меңгерілген білім, практикалық дағдылар мен кәсіби құзыреттіліктердің интеграцияланған нәтижесі болып табылады.

Қорытынды жоба ерекше білім беруді қажет ететін білім алушыға дефектологиялық көмек көрсетуге қатысты нақты практикалық шешімдерді қамтиды және тыңдаушының педагогикалық диагностика жүргізу, жеке оқу және түзете-дамыту бағдарламаларын әзірлеу, түзете-дамыту сабағын жоспарлау, мониторинг жүргізу және құжаттаманы рәсімдеу бойынша кәсіби дайындығын көрсетуге бағытталады.

Қорытынды жоба нұсқалары:

- ерекше білім беруді қажет ететін білім алушыға педагогикалық диагностика жүргізу және диагностикалық қорытынды дайындау;
- білім алушының ерекше білім беру қажеттіліктерін, жеке мүмкіндіктері мен қолдау қажеттілігін анықтау;
- жеке оқу бағдарламасының фрагментін әзірлеу;
- түзете-дамыту бағдарламасын құрастыру;
- түзете-дамыту сабағының жоспарын әзірлеу;

- әртүрлі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған тапсырмаларды бейімдеу;
- даму динамикасын мониторингтеу картасын дайындау;
- ата-анаға немесе педагогке арналған ұсынымдар әзірлеу;
- ППКҚ отырысына білім алушының даму динамикасы бойынша ұсыныс дайындау;
- дефектологтың кәсіби құжаттамасы бойынша үлгілер пакетін әзірлеу.

Жобаны қорғау формасы:

күндізгі немесе қашықтан форматта презентациялау;
жобаның орта білім беру ұйымындағы дефектолог тәжірибесінде қолдану мүмкіндігін түсіндіру;

қабылданған педагогикалық шешімдерді нормативтік, диагностикалық және әдістемелік тұрғыдан негіздеу;

педагогикалық диагностика нәтижелері мен түзете-дамыту жұмысының байланысын көрсету;

жоба нәтижелері бойынша рефлексия жасау және кәсіби тәжірибеде қолдану жолдарын ұсыну;

оқытушы немесе әдістемелік комиссияның сараптамалық бағалауы (критерийлер бойынша: негізделгендік, жүзеге асыру мүмкіндігі, практикалық қолданбалылығы, рәсімделуі).

Өзін-өзі бағалау бағаға емес, рефлексиялық ұстанымның дамуына және одан әрі кәсіби өсуге мотивацияның қалыптасуына әсер етеді.

Қорытынды жобаны бағалау критерийлері:

Критерийлер	Ең жоғары балл
Өзектілігі және кәсіби салаға сәйкестігі	10
Практикалық маңыздылығы және іске асырылу мүмкіндігі	10
Құрылымдық логикасы, толықтығы, нормативтік дұрыстығы	10
Әдістемелік сауаттылығы, үлгілерді (шаблондарды) қолдануы	10
Креативтілігі, педагогикалық икемділігі, бірегейлігі	10
Қорытынды балл	50 балл

Қосымша бағалау түрлері:

Тыңдаушының портфолиосы (қалау бойынша): орындалған тапсырмалар, презентациялар, жұмыс парақтары және рефлексия парақтарының жинағы.

Негізгі модульдер бойынша онлайн-тестілеу (1–4 модульдер): ұйымның шешімі бойынша жүргізіледі.

Қатысу/аяқтау сертификаты: барлық тақырыптарды меңгергенде, тапсырмаларды орындағанда және жобаны сәтті қорғаған жағдайда беріледі.

Бағалаудың кәсіби дамудағы рөлі:

Бағдарламадағы бағалау тек білімді бақылау ғана емес, тыңдаушыны өзін-өзі дамыту, рефлексия жасау және кәсіби ұстанымын ұғыну процесіне белсенді түрде тартудың құралы болып табылады. Аралық және қорытынды бағалау жүйесінің арқасында тыңдаушы өз ілгерілеуін қадағалап, нақты кері байланыс алып, кәсіби өсу аймақтарын анықтай алады.

Қамтамасыз етілетін қолдау және қайта бағалау шаралары:

1. Кеңес беру және сүйемелдеу:	Оқу материалын меңгеруде қиындықтарға тап болған тыңдаушылар келесі мүмкіндіктерге ие: тьютормен қосымша жеке онлайн-консультациялар алу; бейнематериалдарға, шаблондарға және презентацияларға қайтадан қол жеткізу; тапсырмаларды орындау және қорытынды жұмысты бағалау критерийлері бойынша түсініктемелер алу.
2. Тапсырмаларды орындау үшін қосымша уақыт беру:	Тыңдаушының өтініші немесе курс кураторының шешімі бойынша: жеке тапсырмаларды (мысалы, жоба, ЖББ, әдістемелік әзірleme) орындау мерзімін ұзарту (ең көбі 2 апта); ұйымдастырушының келісімі бойынша қорытынды қорғау немесе қайта тапсыру мерзімін кейінге ауыстыру.
3. Қорытынды жұмысты қайта бағалау:	Егер тыңдаушы қорытынды аттестациядан өтпесе (30 балдан төмен жинаса), ол келесі құқықтарға ие: жоба бойынша сарапшылардың ескертулерін ескеріп, қайта қорғауға; не балама тапсырманы орындауға (курс әдіскерімен келісу бойынша).
4. Жартылай қайта оқыту:	Айтарлықтай артта қалған жағдайда тыңдаушыға ұсынылады:

	жеке модульдер бойынша қайта оқыту (мысалы, тек 2 немесе 3 модуль); консультациялық сүйемелдеумен модуль тапсырмаларын қайта орындау.
5. Академиялық шегерім (кейінге қалдыру) рәсімдеу:	Ерекше жағдайларда (ауру, демалыс, отбасылық жағдайлар) тыңдаушы: курсты кейінгі топпен аяқтау үшін шегерім ала алады; өтілген модульдердің бір бөлігін сақтап (сағаттар есепке алынып), оқуды кейін жалғастыра алады.

9. Курстан кейінгі қолдау

Курстан кейінгі қолдау – біліктілікті арттыру бағдарламасының ажырамас бөлігі болып табылады және тыңдаушылардың кәсіби қызметінде алған білімдері мен дағдыларының тұрақтылығын әрі практикалық қолданысын қамтамасыз етуге бағытталған.

Бұл кезең кәсіби белсенділікті қолдауға, педагогикалық бастамаларды дамытуға, тәжірибе алмасуға және тыңдаушылардың курстан алған нәтижелерін нақты тәжірибеге енгізуіне бағдарланған.

Курстан кейінгі қолдаудың негізгі элементтері:

Курстан кейінгі қолдаудың мақсаттары:			
жаңа білімдер мен құралдарды жүзеге асыруда әдістемелік қолдау көрсету;	кәсіби қарым-қатынасты жалғастыру және тәжірибе алмасу үшін жағдай жасау;	консультациялар, супервизия және сараптамалық кері байланыс алу мүмкіндіктерін ұсыну;	педагогтің тәжірибесіне өзін-өзі дамыту және өзін-өзі талдау элементтерін енгізуге ықпал ету.
Курстан кейінгі қолдау форматтары:			
Жеке әдістемелік кеңес беру:	онлайн байланыс арқылы (электрондық пошта, мессенджерлер, LMS платформалары); ЖББ іске асыру, құжаттаманы жүргізу, ППҚҚ шеңберіндегі өзара әрекеттесу мәселелері бойынша қолдау;		

	тыңдаушылардың педагогикалық әзірлемелерін енгізу бойынша сараптамалық ұсынымдар.
Курстан кейінгі вебинарлар және әдістемелік шеберханалар::	курс аяқталғаннан кейін 1–2 айдан соң тақырыптық онлайн-кездесулер өткізу; тыңдаушылардың сәтті енгізген кейстерін талдау; білімді практикада қолдану кезінде туындаған күрделі сұрақтарға жауаптар беру.
Кәсіби қарым-қатынас форумы/тобы:	кәсіби чатқа немесе онлайн-топқа (Telegram, WhatsApp, Google-топтар) қолжетімділік; шаблондармен, құжаттармен, сұраулармен және шешімдермен алмасу; горизонталды тәлімгерлікті ынталандыру (peer-to-peer қолдау).
Онлайн-кітапхана және әдістемелік банк:	курс материалдарына тұрақты қолжетімділік; нормативтік базаны, шаблондарды, нұсқаулықтарды тұрақты жаңарту; жаңа әдебиет, жарияланымдар және іс-шаралар бойынша ұсыныстар.
Қорытынды енгізуді ерікті супервизиялау:	өз бағдарламаларын диагностикалау және рефлексиялауға ерікті түрде қатысуға шақыру; жеке білім беру маршруттарын іске асыруды сүйемелдеу; орталық әдіскерлерімен педагогикалық әсерлерді талдау.
Қолдау әдістері:	
жеке сұраныстарға жауаптар);	практика мен нәтижелерді талдау;
сауалнамалар, күнделіктер, талқылаулар;	топтық кейстер шешімі, материалдарды бірлесіп әзірлеу.
Ұзақтығы және форматы:	курс аяқталғаннан кейін 12 айға дейін; қашықтан, икемді кесте бойынша; тыңдаушының қалауы бойынша немесе әдіскердің шақыруы бойынша.
Курстан кейінгі қолдаудың нәтижелері:	педагогтің алған білімдерін тәжірибеде қолдау сенімділігінің артуы;

	ЖББ, ЖОЖ дұрыс құжаттама формаларын тәжірибеге белсенді енгізу;
	кәсіби қоғамдастыққа және әдістемелік белсенділікке қатысудың артуы;
	рефлексияның пайда болуы, бастамашылдықтың және одан әрі оқуға дайындықтың өсу.

10. Негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі

Зандар мен нормативтік-құқықтық актілер тізімі

1. Бала құқықтары туралы БҰҰ Конвенциясы. URI: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/B940001400>
2. «Білім туралы» Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319-III Заңы (15.04.2025 ж. өзгертулер мен толықтырулармен). URI: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z070000319>
3. «Педагог мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының 2019 жылғы 27 желтоқсандағы № 293-VI ҚРЗ Заңы (30.12.2024 ж. № 148-VIII өзгертулер мен толықтырулармен). URI: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z1900000293>
4. Мүмкіндігі шектеулі балаларға әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдау көрсету туралы Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 11 шілдедегі № 343 Заңы (01.07.2023 ж. № 226-VII өзгертулермен). URI: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z020000343>
5. Қазақстан Республикасындағы баланың құқықтары туралы 2002 жылғы 8 тамыздағы № 345 Заңы (13.04.2025 ж. өзгертулер мен толықтырулармен). URI: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z020000345>
6. Инклюзивті білім беру мәселелері бойынша Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы 2021 жылғы 26 маусымдағы № 56-VII ҚРЗ Заңы (26.06.2021 ж. өзгертулер мен толықтырулармен). URI: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z2100000056>
7. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығы. Қазақстан Республикасы әділет министрлігінде 2022 жылғы 5 тамызда № 29031 тіркелген. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта және жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы (15.04.2025 ж. № 74 өзгертулер мен толықтырулармен). URI: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200029031>
8. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы № 249 қаулысы. Қазақстан Республикасының мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік білім беруді дамытудың 2023–2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы (25.04.2025 ж. № 271

- өзгертулер мен толықтырулармен). URI:
<https://adilet.zan.kz/rus/docs/P2300000249>
9. Педагог лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамалары 2009 жылғы 13 шілдедегі №338 бұйрық
<https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V090005750>
  10. Мемлекеттік білім беру ұйымдары қызметкерлерінің үлгі штаттары 2023 жылғы 21 шілдедегі №224 бұйрық
<https://adilet.zan.kz/kaz/docs/V2300033166>
  11. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2022 жылғы 12 қаңтардағы № 4 бұйрығы «Ерекше білім беруді қажет ететін балалардың білім алу қажеттіліктерін бағалау қағидаларын бекіту туралы» (28.06.2024 ж. № 165 бұйрығы редакциясында). URI:
<https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200026618>
  12. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2025 жылғы 29 сәуірдегі № 92 бұйрығы. Қазақстан Республикасы әділет министрлігінде 2025 жылғы 30 сәуірде № 36047 тіркелген. Білім беру ұйымдарындағы психологиялық-педагогикалық қолдау қызметінің жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы. URI:
<https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2500036047>
  13. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2025 жылғы 21 мамырдағы № 117 бұйрығы. Мүмкіндігі шектеулі балаларға арнайы психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету стандартын бекіту туралы. URI: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2500036137>

Негізгі әдебиеттер

14. Елисеева И.Г. Индивидуализация учебно-воспитательного процесса школьников с особыми образовательными потребностями в общеобразовательной школе: методические рекомендации. – Алматы: ННПЦ РСИО, 2021. – 65 с.
15. Зиятында бұзылыстары бар оқушыларды жалпы білім беретін мектепте оқытуға арнайы жағдайларды жасау бойынша ұйымдастырушылық-әдістемелік аспектілер: әдістемелік ұсыныстар/ Аханова Ж.Б. - Алматы: АИБД ҰҒПО, 2024, 67 бет
16. Мектептегі оқу қиындықтарының психологиялық-педагогикалық диагностикасы: әдіс. ұсыныстар/ Ерсарина А.К. - Алматы: АИБД ҰҒПО, 2024.- 80 б.
17. Ерсарина А.К., Ержолова Ж.А. Организационно-методические основы деятельности психолого-медико-педагогических консультаций: методические рекомендации. – Алматы: ННПЦ РСИО, 2023. – 81 с.
18. Взаимодействие службы психолого-педагогического сопровождения с родителями в условиях развития инклюзивных практик: метод. рекомендации/ Егорова Е.В., Сергеева Н.В., Култаев Д.Х. - Алматы: ННПЦ РСИО, 2023. – 62 с.

19. Инклюзивті орта жағдайында бастауыш білім беру деңгейінің оқу бағдарламаларын бейімдеу бойынша әдістемелік ұсынымдар – Астана: Ы. Алтынсарин атындағы ҰБА, 2025. – 288 б.
20. Білім алушылардың ерекше білім беру қажеттіліктерін ескере отырып оқу процесін ұйымдастыру бойынша әдістемелік ұсынымдар – Астана: Ы. Алтынсарин атындағы ҰБА, 2025. – 128 б.
Қосымша әдебиеттер
21. Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы. Білім алушылардың ерекше білім беру қажеттіліктерін ескере отырып оқу процесін ұйымдастыру бойынша әдістемелік ұсынымдар. – Астана: Ы. Алтынсарин атындағы ҰБА, 2025. – 128 б.
22. Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы. Инклюзивті білім берудің негізгі аспектілерін дамыту бойынша (мәдениет, саясат, практика) әдістемелік ұсынымдар. – Астана: Ы. Алтынсарин атындағы ҰБА, 2024. – 192 б.
23. Білім алушылардың ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау бойынша педагогтерге арналған әдістемелік ұсынымдар – Астана: Ы. Алтынсарин атындағы ҰБА, 2025. – 256 б.
24. Оқытуда (оқу, жазу, санау) ерекше қиындықтары бар балаларға білім беру ортасын құру бойынша әдістемелік ұсынымдар – Астана: Ы. Алтынсарин атындағы ҰБА, 2024. – 208 б.
Қосымша әдебиеттер
25. Оқу процесін ұйымдастыру жөніндегі мектеп әкімшілігіне арналған әдістемелік нұсқаулық. Астана. Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы, 2025. – 58 б.
26. Особенности применения мультимедийных технологий для детей с особыми образовательными потребностями: Метод. рекомендации / Баймуратова А.Т., Дербисалова Г.С., Альжанова Д.С. – Алматы: ННПЦ РСИО, 2023. – 60с
27. Инклюзивті білім беру ортасы жағдайында цифрлық технологияларды пайдалану бойынша әдістемелік ұсынымдар – Астана: Ы. Алтынсарин атындағы ҰБА, 2025. – 160 б